

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA

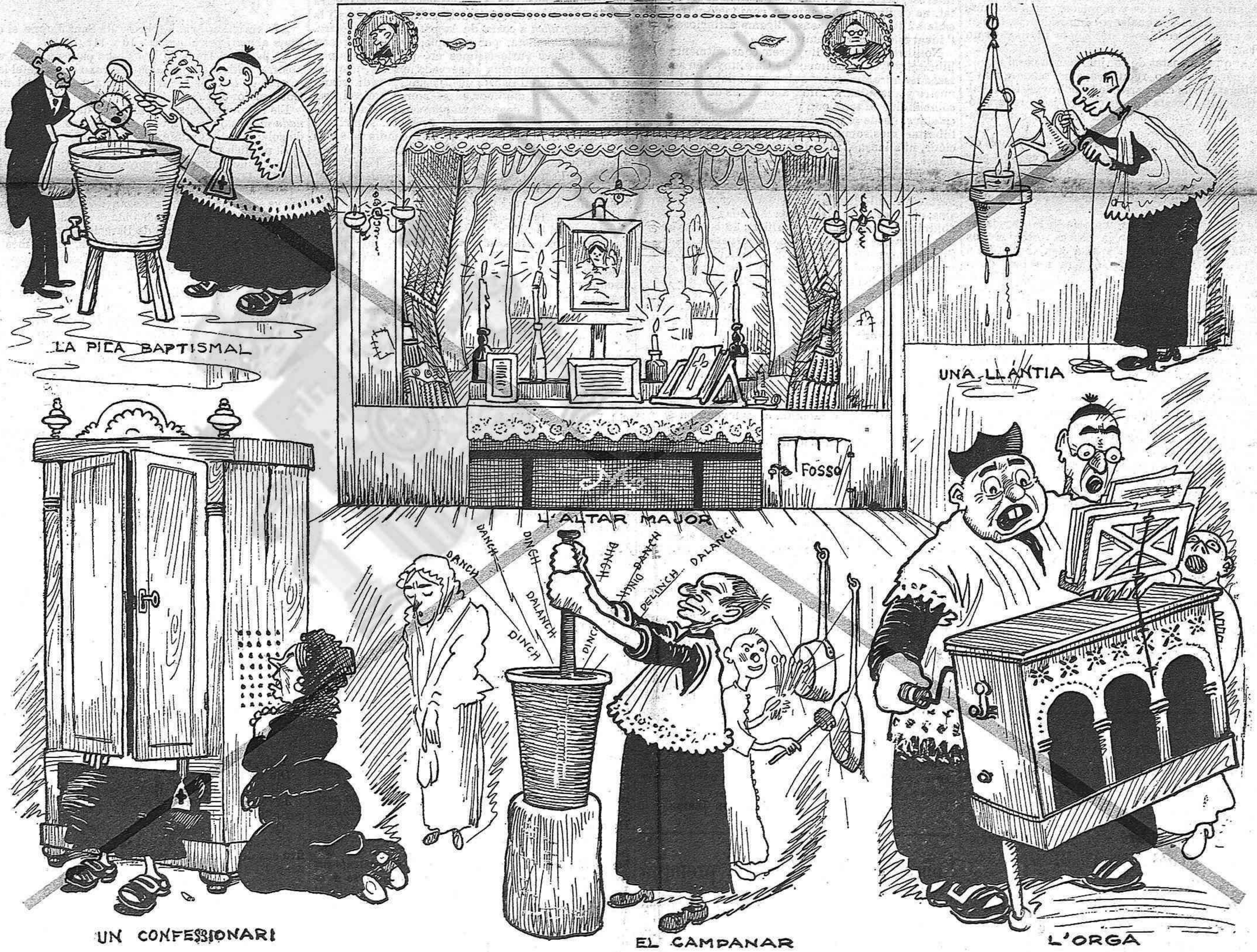
NUMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LOPEZ, EDITOR
(Antiga casa L. López Bernagosi)

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Fors de Barcelona cada trimestre ESPANYA, pessetas 1'50.—EXTRANGER, 2'50.

Ells no paran

—¿Veyeu?... Ja han improvisat novas eynas de treball.

(Lámina tatzada per la Censura)

LA SENMANA

SERÀ veritat?
Ara se li ha ocorregut a n' en Moret que li és absolutament indispensable, encara que no més sigui per pocs dies, reunir las Cortes.

No hi ha manera d'explicar la consternació que aquesta horrorosa notícia ha produït entre 'ls qui com qui diu acaban d'assentarse a la taula del presposat.

[Reunir las Cortes d'en Maurat] Las Cortes del home irritat que, capitanejant una majoria abrumadora, els ha jurat guerra a mort fa quatre dies!

—Pero, don Segimón, ¿ahont té'l cap?—li diuen els seus amichs, duptant encara de si'l quefe somia ó está despert:—No comprén que acudir a las Cortes de don Antón es ficarnos voluntariament en una ratera?

—Es precís—respón en Moret:—No veig altra solució que aquésta al conflicte económic que tenim a sobre. Necessitám arbitrar recursos, buscarlos, crearlos... y aixó no més las Cortes tenen poder per ferho. Y exclusivament per aixó las convocarem.

—Y si, convocadas exclusivament per aixó, en Maura las fa servir per qualsevol altra picardia?

—Visquen tranquils. Conto ab la seva paraula de mallorquí.

—Y ab la dels republicans, y ab la dels carlistas, y ab la de la representació catalana ¿també hi conta?

—¿Qué volem que fassi, donchs? Necessitám diners, diners, diners...—

Aixis se troba, avuy per avuy, la terrible qüestió de la convocatoria.

Hi ha qui, a pesar de lo decidit que sembla estar en Moret, s'atreveix a assegurar que las Cortes de n' Maura no tornarán a reunir-se.

Hi ha qui, al contrari, s'hi juga un' acta de diputat que sí.

Tractantse d'un senyor tan formal, tan serió, tan inflexible com don Segimón, qualsevol es capás d'endavinarho!

De totas maneres, el rumor, nascut el dimars, persisteix, y persisteix en tal forma que als enemichs de la reobertura de las Cortes no 'ls arriba la camisa al cuerpo.

Y, la veritat sigui dita, tenen rahó.

Ara que, ab penas y traballs y desayrant a no pocs personatges de quarta, de tercera, de segona y fins de primera fila, s'havia al últim pogut acabar la repartició de gangas y empleos, no seria una trista gracia que per qualsevol imprudència, lleugeresa ó excés de confiança del quefe hi hagués un disgust?

[Tant que ha costat de conjuminar la cosa!

Un periódich—no republicà, sinó monárquich y molt lligat ab els cap-pares de la política—feya l'altre dia sobre aquesta operació, barreja de repartidora y aranya-estira-cabells, una serie de consideracions tan edificants son enternidoras.

Tasca es aquésta (la de repartir el turró) molt difícil en tots els partits,—deya—pero ho es molt més en el partit lliberal, ahont per rahó natural el quefe té que atendre més que als mereixements polítics, a la situació de fortuna dels respectius candidats.

Els conservadors, en la majoria dels cassos, se disputen els càrrechs per la casaca més ó menos brodada y la possibilitat d'anar a menjar un día a Palacio ó rebre una invitació pera un ball de n' Fernan-Núñez.

En els liberals es moltes vegades el desempenyar un càrrech qüestió de vida ó mort.

Pero, fins en aquestes cassos, hi ha que veure de quina vida 's tracta.

Y aquí posava un exemple:
Un Director general cobra noucentas pessetas al mes y necessita de tot el seu temps pera atendre el càrrech.

Ab las noucentas pessetas té que pagar una casa decorosa, d'uns trenta ó quaranta duros, tenir un parell de criats, menjar ab modestia, y, satisfetes aquestas necessitats, li quedan 225 pessetas mensuals pera vestir-se tota la familia, metje, apotecari, estuñeig y arreconar lo suficient pera poguer viure en els anys de cessantia.

No hi ha miseria més trista y digna de llástima que la dels polítichs professionals que no tenen fortuna...

Després de llegir aixó ¿veritat que no podrán veure a un Director general que no 'ls vinguin las llágrimas als ulls?

¡Pobres Directors generals!... ¡No més noucentas pessetas al mes!...

¡No hi hauria manera d'augmentarshi el jornal?
En el primer «meeting de la moralidad» que se celebri será qüestió de proposarho.

PIR-PAF

La premsa barcelonina no ha donat importància a la pactada intel·ligència entre'ls republicans i els socialistes espanyols. I a fe que és de justícia donar-n'hi. Aquesta conjunció és de transcendència innegable. De l'unió del Socialisme i la República pot naixer la transformació del vell règim d'Espanya, que s'esquerda i s'enfonza.

Es tanta l'importància que nosaltres concedim a n'aquest fet, que'ns permetem cridar sobre ell l'atenció de les agrupacions de l'esquerra catalana.

Les eleccions municipals se celebraran pròximament, i en elles la coalició socialista-republicana actuarà.

A Barcelona'ls socialistes són pocs, certament. Però hi ha en ells la força d'una lleuor i el valor del seu ideal extès pel món i endinçat en el cor dels proletaris. Davant les actuals circumstàncies, i donada l'actitut del partit obrer espanyol, els socialistes barcelonins estan en situació d'entrar en intel·ligència amb els grupus republicans de Barcelona. Per diverses i poderoses raons que ara no detallarem, els socialistes no s'aliaran pas amb el partit radical que en Lerroux comana. ¿Perquè l'esquerra catalana no'ls ha d'ofrir la coalició i alguns llocs en la candidatura de regidors?

Nosaltres, desde aquí, ho proposem, am gran desig i am gran esperança de que's realisi.

UNIÓNS Y ALIANÇAS

SEMPRE hem singut amichs de viure en bona harmonia ab nostras afins en ideas, pero may ens han entusiasmat aquestas evolucions reglamentadas qu'han de resultar forosament estérils. Enhorabona que, ocasionalment y per un fi determinat y comú a diferents partits, s'ajuntin diverses forsas y formin un nucli prou potent pera conseguir aquell fi que a tots interessa; pero, finit el motiu poderós que 'ls ha junyat, ha de finir també aquella conjunció y treballar cada h' lliurement y sense lligams artificiosos pera l'ideal que millor li sembli.

Nosaltres, catalans, lluytarém constantment per la llibertat y l'engrandiment de Catalunya: en aquesta tasca no mirarem may quina gent labora al costat nostre y ens plaurá forsa adonar-nos un día de que coincidim en tan bona y profitosa feyna ab tot els catalans, desde el jaumista més intransigent fins al llibertari més somniador. Y per aixó no calen coalicions, ni alianças, ni solidaritats, ni pactes de cap classe.

Nosaltres, republicans, treballarem sempre pera el triomf d'una República que garanteixi totas las llibertats y faciliti la realització dels ideals més progressius; ni 'ns espantan las més avansadas teorías ni 'ns doldrán els més costosos sacrificis; en las lluytas de tota mena que la nostra hermosa causa exigeixi, no tindrem may en compte ab qui coincidim, quedant forsa satisfets si en aquesta obra trobem al costat nostre als radicals y als possibilistas, als legalistas y als revolucionaris, als fulanistas y als fetichistas adoradors de símbols. Y per aixó no hi ha cap necessitat de bases ni programas, de fusions ni barrejades, de directoris ni Unións ab U mayúscula.

Nosaltres, obrers, procurarem lograr la emancipació completa de la classe treballadora, y aplanarem tant com poguem el camí pera que la gent que produeix logri per complet totas las justas reivindicacions que desitja; en aquesta feyna no voldrém sapiguer quins hi colaboran, complaentnos si en qualsevol ocasió ens adonem que 'ns acompanyan socialistas y anarquistas, filosofos y agitadors. Y per aixó no son precisos manifestos, dogmatismes, adhesions ni professions de fé.

Tots quants lluytin per Catalunya, per la República y per la llibertat, ens tindran per complet al costat seu en tota ocasió, y aquesta bona y constant disposició nostra ens dispensa de subjectarnos a cap mena d'organisme que, per perfecte que sigui, podria en ocasions lligar las nostras mans y posar entrebanchs al nostre pensament.

Ens plauben las aproximacions de republicans y socialistas, ens satisfá la conjunció d-els elements d'esquerra, no 'ns desagrada la bona intel·ligència dels liberals sense trampa ab els enemichs del réjim; totas las coincidencias que puguin afavorir en molt ó en poch la causa de la llibertat, tenen la nostra simpatia.

Pero per l'horror que 'ns inspiran els programas y els reglaments, las bases y els dogmas, els manaments y las conminacions, no volém allistarnos en cap banderia, ni 'ns adherim a cap capelleta, ni ens sometém a cap home, ni ens fanatisém en cap dogme. La llibertat pot contar sempre ab nostras plomas y nostra sanch, y tots quants per la llibertat treballin, signi quin vulgui el cantó desd' hont ho fassin, poden contar constantment ab' nostra entusiasta colaboració.

JEPH DE JESPU

Sobre la psicología de la premsa davant la guerra

LA trista temporada qu'acabem de passar ens donaria materia amplissima pera un treball que podria titular-se: *Psicología del coratge cívic*. No crec qu'entre les deplorables coses qu'hem presenciad n'hi haja cap com la revelació de la co-

vardia colectiva i també de la covardia particular dels qui venien obligats a parlar i callaren a cada moment, fins davant la mort, fins davant el crit europeu. Però en aquest moment no vull parlar més que de la psicología general de la premsa davant la guerra de Melilla. Naturalment, no podré dir tot lo que penso. Escrivim pera Espanya, i no pera Europa. Però ja que no ens es permès fiubar am tota l'amplitud que voldríem el nostre fuet, bé'm será permès fer-lo vibrar un poc contra els amables companys de la méua professió...

Si haguessem de judicar la guerra a través la sentimentalitat dels periodistes, traducció, a la fi, de la sentimentalitat popular, diríem que la guerra del Marroc, començada en mig de la més forta de les impopularitats, va esser una continuació de la Reconquesta, en tot l'esplendor de la séua llegenda infantil plena de visisions policromes, desfildes aparatoses propies de figures de cera ó grans pintures històriques, on la sang es sols una taca vistosa de carmí. Era encara el darrer romanç. Era allò del testament d'Isabel. Era el descendent de les nobles families passant l'estret a la recerca dels darrers infeels. I així com en la lluita èpico-tràgica entre la qual Espanya se formá hi ha una mena de guerra civil, aquest meteix concepte de guerra civil induiríem al veure com la vella *saña* nacional se desperjava contra el parent berberic, i venien a la memoria l'orella d'Amadi i la bofetada de Sidi Brisha, i els generals de Melilla se veien en el cas de conminar am penes severes l'agressió dels paisans contra els moros de pau acudits a la població... Guerra civil.

Hem llegit, en aqueixa premsa, petites coses qui revelen en bloc la psicología ètnica de que són trasumpte: pueril esperit de venjança, incapacitat de comprendre la respectiva situació moral dels dos adversaris i la missió espanyola com a manament europeu, etc. Hi ha, per exemple, l'impagable calificatiu de *rebeldes*, prodigat als moros, qui té les proporcions més altes de l'inconciencia periodística. *Rebeldes...* ¿contra qui? Mal podien esser rebels contra Espanya quan Espanya imposava aleshores per primera vegada el séu domini en aquells territoris!

El concepte de *grandesa d'Espanya* entès en l'empirisme del nou pam de terra afegit a *nuestras posesiones* es un altre d'aquests símptomes generals. [Com si la grandesa no fos sobre tot constituida per la vitalitat metropolitana i per l'amplitud de la sobirania de tots els ciutadans! Una guerra, per justa que se la consideri, ha de produir en seguida una minva de grandesa, per lo que causa de pèrdues pecuniaries i sobre tot de pèrdues humanes, encara que l'aument problemàtic dels territoris aixampli la patria geográfica a costa de la patria antropológica.

Del Sr. Mencheta, per exemple, vaig llegir, recordo, uns fraeses curiosissimes en que l'home's planya de la parsimonia observada en els incendis d'adunars, ja qu'ell hauria desitjat un incendi escampat arreu, sense distingir entre moros amichs i enemichs, encara que després vinguessen de Madrid les indemnizacions indispensables... El Sr. Mencheta, en cambi, no devia aprovar els incendis dels dies trágics, me sembla. Però el Sr. Mencheta no té obligació d'haver llegit sobre aquell punt l'espíritual dialèct *Civilisation*, de Rémy de Gourmont, publicat al *Mercur de France* del 1er d'Octubre.—*Oh sancta simplicitas*, com va dir Joan Huss davant la dona qui portava llenya pera el suplici del fort hereiària...—I el Sr. Mencheta degué parlar, mil vegades, de la nostra missió europeista, civilisadora, pacífica, en fi! Vetaquí el cas pur en que's revela aqueixa *psicología de premsa*, psicología que, si les circumstancies m'ho permetien, ara podria confirmar am cent curiosos retalls significatius que conservo. I es que mentres en l'ànima dels uns la brutalitat dels moros, revelada, no en l'innegable heroisme qu'els periodistes anomenaven selvatgeria, ni en l'entusiasme que s'anomenava fanatisme, ni en el llegítim esperit de defensa del territori qui recorda per tants conceptes l'Espanya de 1808, sinó en detalls com la mutilació bíblica dels cadavres espanyols en el Gurugú (vegis el precedent de David, I Samuel, XVIII, 27); aquella brutalitat, deia, se resol pera els uns en afirmació més forta de la nostra cultura, qu'es el nostre únic dret d'intervenció i d'invasió, i p'els altres en set cruenta de venjança.

La premsa, doncs, en general, en el cas de Melilla, haurá provat una volta més la séua condició de veleta, dòcil al bon vent de les exigencies populars. L'exemple més típic l'oferiria el bon *Juan de Aragón*, o sia aqueix Sr. Romeo qui començá amb un fort article contra la guerra i acabá amb un article bèlic denunciatiu; article on segurament no hi havia ofensa a l'exèrcit, com ha reconegut el consell de guerra, però ont hi havia séus dubte excitacions al pronunciament i a l'atac armat al govern...

Però el govern espanyol, obligat a fer una guerra colonial am contingents metropolitanos, necessitava interessar en l'empresa l'esperit públic; i per aixó tocava els vells resorts de l'entusiasme popular.—El meu amic Maestu (qui, dit sia de pas, en la qüestió Ferrer ha parlat tan noble i justament) publicá, a propòsit d'aixó de comprometre per una guerra exterior la tranquil·litat interior, aquestes linies qui confirmen un article meu d'abans de la guerra, i qu'ell posa en boca d'un militar anglès: «La razón de que Inglaterra posea el mayor imperio colonial de la tierra, consiste en que sólo hemos empleado para adquirirlo y conservarlo tropas profesionales, voluntarias y coloniales, y nunca hemos apelado para estos fines al reclutamiento obligatorio: Francia, Holanda, Bélgica, los Estados Unidos, todas las naciones colonizadoras, tienen que emplear tropas especiales para mantener sus colonias. Ningún Gobierno civilizado podría reclutar obligatoriamente sus tropas para empresas coloniales sin exponerse a la hostilidad de todo su pueblo. ¡Esto es elemental! ¡Ni siquiera el Imperio romano habría podido fundarse con un sistema de reclutamientos obligatorio, porque los mayores enemigos del Imperio habrían sido los mismos romanos! ¡Las colonias que no puedan adquirirse ó conservarse con tropas especiales y costeadas por las mismas colonias, no valen la pena de ser adquiridas ó conservadas y acaban, en definitiva, por perderse si es preciso acudir al reclutamiento obligatorio para imponer sobre ellas la soberanía!»

Així França, per exemple, no mobilisà per la força un sol soldat francès pera lo de Casablanca; i aquella petita guerra va fer-se amb els contingents algerins o amb els voluntaris. I la premsa metropolitana francesa no va omplir mai les séues primeres pàgines am la ressenya d'aquells combats, perquè la sort de la nació no hi estava compromesa, com no va estar-hi la d'Italia quan els revessos d'Abissinia. Els telegrams de tercera pàgina, sucints i veritables, verges de censura, bastaren pera satisfere la curiositat popular i també pera donar ocasió a la lliure i forta protesta dels socialistes.—Civilisació, com deia Gourmont.

GABRIEL ALOMAR

o hi ha mal que duri cent anys.
S'han restablert las garantías constitucionals y s'ha suprimit, per lo tant, la censura que sobre nosaltres pe'ava.
¡Quins tres mesos els tres pasats!

En aquest mateix número podrán veure 'ls nostres lectors la forma, casi sempre arbitraria, com aquesta censura ha vingut exercintse. Llegint els traballs que, tatzats a son temps pel llapis roig, publicuem avuy en las nostras columnas se findrá una idea aproximada del extrany criteri que guiava la má dels improvisats fiscals de la premsa.

Y dihém aproximada, perquè pera que la calitat d'aquesta censura pogués apreciarse ab tota exactitud seria precís reproduhir, a més dels traballs complerts, com avuy fem, las linias, els parrafets, las paraulas soltas, els petits detalls d'alguns dibuixos que 'l llapis roig ens ha fet treure y que, al ser eliminats, no pocas vegades destruhían el concepte d'un escrit y deixavan el gravat sense intenció ni gracia.

Pero, en fi, ja ha passat.
Tots els errors que durant dels darrers mesos s'han comés a Barcelona fossin, com aquest, de tan facil esmenal...

¿No varen estar a la plassa de Sant Jaume el dil·luns al matí per allá entre 10 y 11? ¿No?

Es llástima. Haurian vist quina patxoca feyan els nostras edils que, repapats en luxosas carretel·las, sortían de la Casa Gran pera anar a visitar el nou Gobernador civil.

Els lerrouxistas, sobre tot, dels quals n'hi havia *nada* menos que vuyt, havien fet uns monuments de solemnitat y grandesa.

El públich els contemplava, mitj assombrat, mitj orgullós de tenir uns representants tan esplendorosos.

Y un senyor que alegrement s'ho mirava y que 'ns va semblar qu'era en Casany—cotxero del Ajuntament—deya, fregantse las mans de gust:

—¿Com eleva el nivell de Barcelona aquest espectacle!... Y ¡quin compte de carruatges, a fi de mes!

Dilluns reaparegué nostre estimat company *El Poble Catalá*.

Després de tres llarchs mesos de forsat silenci, el simpátich diari nacionalista torna a la lluyta tan valent com de costum.

La nostra enhorabona al animós confrare.

També ha reaparegut *El Progreso*, diari que signé suspés el mateix día que *El Poble Catalá*.

Com era d'esperar, donada la situació especialíssima en que las circumstancies han vingut a col·locar al *leader* del catalanisme, el discurs d'en Cambó ha tingut la gracia de no satisfere a ningú.

Mentres el *Brusi* el troba casi revolucionari, els revolucionaris el troban... casi *Brusi*.

Peró es lo que 'l capítol de la Lliga deurá dirse: —Mentres agradi als meus...

Y aquest es potser l'aspecte més delicat del assumpto.

¿Ja n'está ben segur en Cambó de que la seva conferencia, comentada avuy per tot' Espanya, ha agradat a tots els seus?

¡Chí lo sal!

Va fentse tan difícil, avuy, l'art de nedar entre dugas ayguas!

Signi com sigui, la resposta no tardará gayre a arribar a noticias del batallador diputat regionalista. El cos electoral li donará el día 12 del vinent Desembre.

Anda, salero!

Diu un telegrama:

«El senyor Montero Ríos ha arribat a Madrid. Ja cal qu' en Moret se prepari a suar tinta y a tragar bilis.

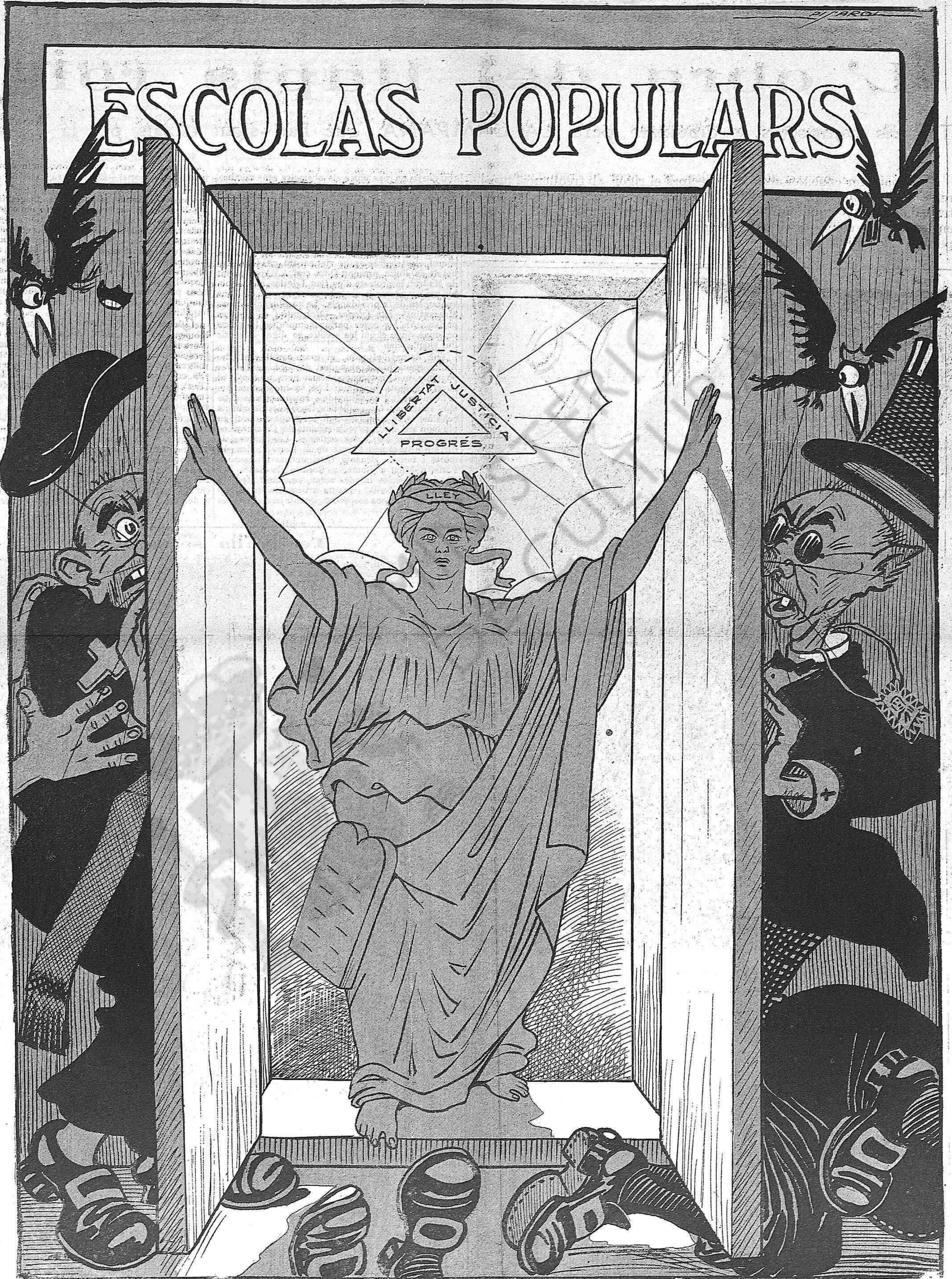
¿Que no ho creuhen?

Si avans de quinze días el «gran canonista» y gran firmant del tractat de París no li ha armat mitja dotzena d'enredos ni li ha ocasionat una crisi, ens comprometém a no tornar a dir *panell* a don Segimón... fins passat Santa Llucia.

Palabra!...

Diu un proverbi: «En tot delictes misterios busca la dona.» El proverbi no es complert, ni sisquera exacte, si no s'hi anyadeix: «ó la botella.»—*Lombroso*.

¡Pas á la llum!

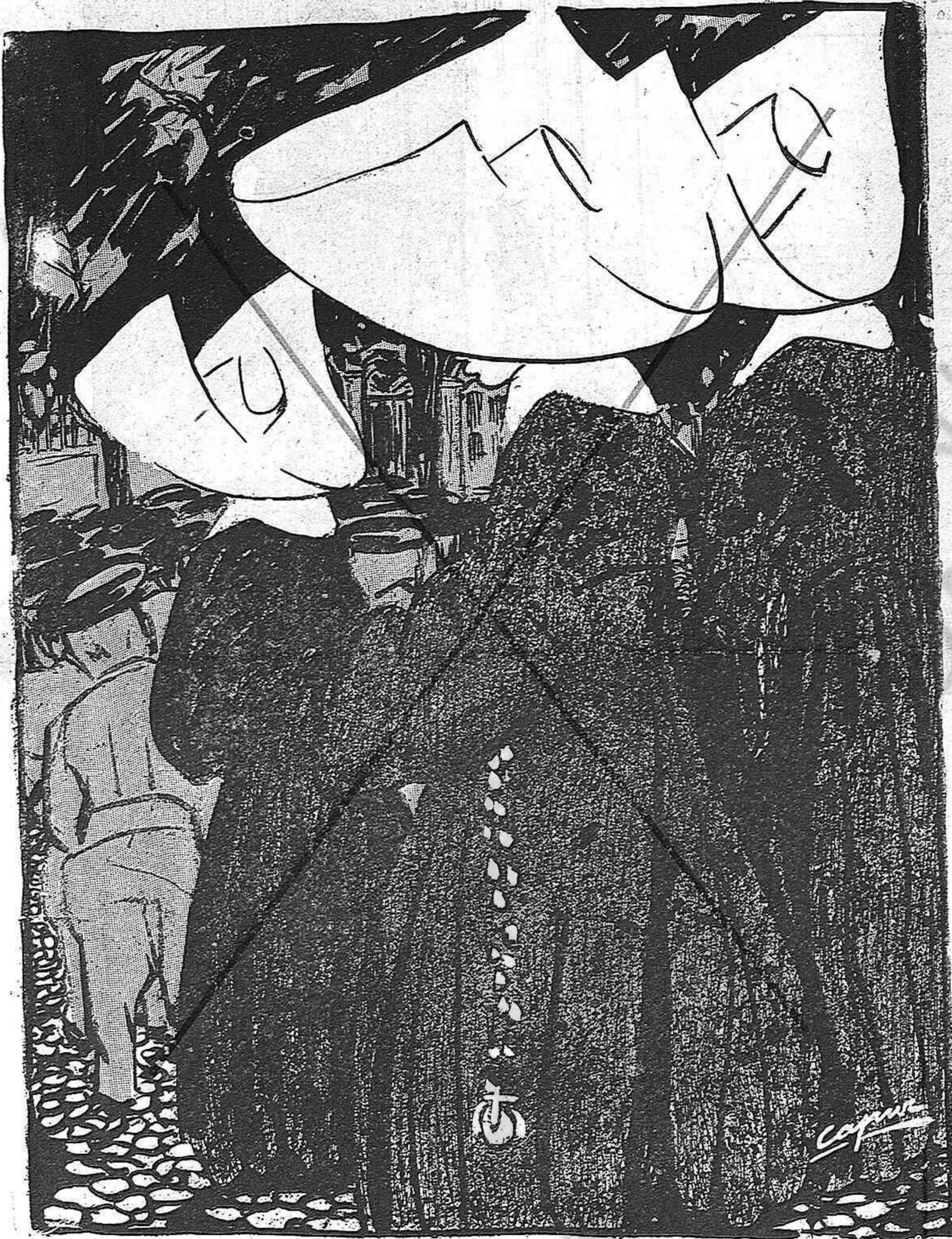

—Fills del poble, veniu aquí. ¡Ja teniu la porta oberta!

L'obra del llapis roig

Traballs compostos y dibuixats pera LA CAMPANA, que han sigut tatxats per la Censura

Desitjant fer conèixer als nostres lectors el rigor, ab freqüència incoherent, ab que ha sigut portada la Censura, publicuém avuy alguns dels treballs—no tots—que durant els tres darrers mesos han deixat de sortir en las nostras columnas y que, malgrat el temps transcorregut, no han perdut l'actualitat.

Passada la tempestat.

DEL DIETARI D'ANGUNIA

VESPRE d'octubre, interminable, sinistre. Surto de casa. La méua ira, llargament continguda, mé fa galopar el cor. Necessito alenar am grans aspiracions, com a bevent l'aire.

L'ampla porta de la Catedral del méu poble es oberta. Una gentada informe s'ajunta en l'immens temple negre. Surèn sobre la foscor del presbiteri les llums grogues dels ciris. Tètricament, una pregaria alternada puja. És el Rosari. Una gran ona d'embrutiment, de dolor divinísat, de crudel idealisació de la mort, s'escampa sobre la mar càutica de testes. Negror, negror, negror. ¿Qui en dirà la gran transcendència?

¿No hi haurà aquí el símbol poètic de tot el conflicte present? ¿No hi haurà aquí el veritable secret de l'antinomia qui posa avui l'una enfront de l'altra aquestes dues entitats: Espanya i Europa? Sempre m'ha agradat veure resoldre's les coses en tràgic, enfenent per tragedia la clara i noble contraposició de les idees adverses. ¿Volèn sentir la veritable superioritat nostre en el plet qu'ara debatim? Veieu com els contraris volen amparar-se sota la nostra meteixa bandera, i disfressen de liberals llurs tir-

niques tendències. Ens usurpen el nostre lema; no s'atreveixen, per vergonya, a dir-se lo que són.

Tinc avui una gran honra en declarar-ho. Mai, llegint les pàgines ideològiques d'*El Siglo Futuro*, per exemple, he sentit un impuls d'ira i de fàstic. En cambi avui les columnes odioses de *La Epoca* me giren el ventre. Per què? Perquè hi manca aqueixa gran excusa de tot desvari humà: la noblesa, la conseqüència. Hi ha un baf de traïció sota cada línia.

¿I què direm dels nostres companys solidaris d'ahir? Els senyors Esteves convertits en Anti-Marrats, am taques de sang sobre les bates i les pantufles, vetaqui un espectacle imprevisit, oh Catalunya! Mirat'els ara també, terra méua, de bracet amb els Judes del radicalisme, vampirs ensumant la víctima futura...

Regiro els fulls de l'història, i no trobo, ni en una sola pàgina, cosa consemblant a l'Espanya d'avui. Un país on tot de cop la llibertat i la civilització se declaren en bancarrota, i sobrevé la topada més espantosa am tot el món de la cultura i de l'humanitat...—¿No era ahir, no era ahir, qu'aquest govern s'unia als d'Europa pera protestar contra les crudeltats d'Hafid?

La méua galta es roja de les bofetades rebudes com espanyol, certament no destinades a mi. I una gran onada de vergonya me puja al rostre. Mira, ànima méua, pera consolar-te, com l'humanitat se

franqueja un pas entre els obstacles sens nombre. Victoria èpica i tràgica a un temps, qui senyalarà les eres noves.

Surto al carrer. Una veu, en ple passeig, erida, al bell mig d'una discussió: Dictadura! Joan Franco!—I l'altra veu respon: No! Ell no vessà ni una gota de sang.

Aquests dies, febrós, escorcollant amb ulls d'insomni els telegrames, he vist encara un altre símbol de la lluita present. Quin era? A l'Ajuntament de Madrid, la protesta d'en Pau Iglesias, aquest noble varó, va ésser formulada entre les admonicions aparatoses de la presidència. La presidència era en Mazzantini.—*Pau Iglesias.—Mazzantini.*—Les coses parlen... Ah, les coses parlen sempre, en les grans ocasions, quan el qui les escolta es digne de sentir llur eloqüència!

Allà defora, al món, el gran soroll continúa. Amics méus, hi ha, en aquest desbordament d'ires populars, una providencial ocasió pera presentar al govern aquesta pregunta: I bé, tu has castigat am la llei de mort l'hostilitat dels revolucionaris catalans contra la força pública, l'agressió als edificis eclesiàstics, la construcció de barricades.—Avui, en ple món de civilització, l'alçament de Catalunya se repeteix. Són assaltades esglésies. Les pedres dels carrers s'aixequen. Agents de la força pública són morts i ferits... ¿Quants fusellaments hi haurà a París, a Milà, a Roma, a Rosario de Santa Fe? ¿Quantes escoles laiques seran tancades? ¿Quants periòdics suprimits? ¿Quants articles de les respectives Constitucions sospesos? ¿Quants homes d'idees

perseguits o morts?—Es la prova, la lliçó providencial...

Una volta encara, desplego *La Epoca*. Obriu-la vosaltres també, amics méus. És, malgrat ella, eloqüentíssima. Per què? Perquè hi llegiu entre línies, clarament, la confessió de no creure en el capdillatge dels revolucionaris atribuït an en Ferrer com a base de la séua condemna; i la conformitat am que les idees d'aqueix home justificaven per sí soles el suplici.—I això no veurèu no sols en els articles d'aquella propia redacció, sinó en l'aïllament de certs paràgrafs de premsa estrangera ultra-dretista, ont el meteix dret contra l'idea es afirmat impudicament.

¿I l'altra premsa, la forta, la gran, la majoria aclaparadora, no existeix? ¿No creieu digna d'ésser coneguda la séua opinió, encara que no sia més que pera il·lustració del poble i pera referiment de les vostres meteixes conviccions? ¿O teniu por de que ella convenci al poble de la vostra insensatesa? ¿Tant poc os fièn de la justícia vostra? Hi ha un crit ofegat en la vostra consciència, un accent d'insinceritat i de vergonya en la vostra veu.

Algú ha dit qu'el govern se proposava publicar el famós procés i portar-lo als debats de les Cambres, pera qu'el món se convenci de la justícia am que va dictar-se la condemna.—Però això es d'una gravetat immensa! ¿Què pot haver-hi en aqueix procés, grans déus, que no sortís a llum en la vista pública? I si hi ha *qualque cosa*, ¿com podrà rebatre l'acusació l'acusat, desde la tomba? ¿Com podrà rebatre-la el defensor?—*L'affaire Dreyfus* no era altra cosa,

Telegrafia sense fils

—¿Qué deu fer ara 'l papa, allà al Moro?

—Pensar en nosaltres, com nosaltres pensém en ell.

recordèu-ho. El ministre de la Guerra, general Mercier, va comunicar al Consell de guerra (se deixa) un document secret qui va decidir la sort d'en Dreyfus. I am tot i no haver-hi la sang d'en Dreyfus sobre aquell enorme dossier, sinó únicament les seues llàgrimes, el món va estremir-se de la pseudo-justícia dictada a esquena del poble. El document no existia, i la rehabilitació vingué.—La justícia secreta, governants, mal que os pesi s'anomena Inquisició...

Com a perfecte home de futuritat, jo tinc l'honor desd'avui, bons amics meus, de demanar el primer de tots, pera després de l'era passional, la revisió civil del procés Ferrer.

Gabriel Alomar

Quan un hom veu certes coses y hi pensa un xich seriament, forsosament ha de dir-se:
—Bueno, ja está. Y ara ¿qué?

Hi ha mortal que per fé'l maco y demostrar que té sanch, agafa una quantas pedras y ¡plaf! trenca dos fanals.

Conformes, noya, casemnos, pero, primerament, digas: ab tot aixó que ha passat, ¿ja hi ha iglesia disponible?

La barca 's va llençá al mar, la gent remava, remava... pero 'l patró 's quedá en terra... ¡Es molt viu el senyó Aranyal!

¿Si Deu vol, dius?... ¡Papanatas!... Ja no s' usa avuy aixó; per parlá a l' última moda, cal dir: Si en La Cierva ho vol.

En Melilla planto un pino y en el Gurugú una parra... y jo 'm planto aquí, per por de doná una relliscada.

C. GUMÁ

Maura, el soperb, el crudel, ha caigut del poder. No tenim per què amagar l'alegria que la caiguda d'en Maura i els seus companys de ministeri ens ha produït. Si algun dia, més per il·lusió que per realitat, en Maura pogué representar en el poder una tendència amiga de Catalunya, menos antiliberal que la dels anomenats liberals, ara ja no representava res d'aixó. Ara en Maura representava en el poder la sang de la repressió després de la sang de la revolta, la campanya reaccionaria contra les escoles lliures, les vexacions, els exilis, la persecució dels obrers.

En Maura ha caigut. Que hagi caigut ben fondo, i que mai més arribi a les alçaries del poder.

Espanya ha d'agrair a Europa'l gran servei que aquesta li ha prestat.

Els lectors de LA CAMPANA sabrán ferse càrrech del nostre estat d'ánim a l' hora en que escribim aquestas ratllas. En aquestas días de dol las riallas son muecas trágicas y al través d' un xisto s' hi endavina la nota dolorosa.

Tenim els ulls entelats com si al davant s' hi gronzés una boya rogencá; zumzejan las nostras orellas, y omplan el nostre cervell imatges esgarri-fosas. Pera dir gracias no tenim humor, pera dir veritats no tenim la ploma lliure; fins pera escriure regular no tenim segurs els polsos. Que 'ns perdonin, donchs, els nostres llegidors si LA CAMPANA no sona avuy com de costum: tenim el batall embolicat ab un panyo negre xop de llágrimas.

Pero senyors banquers, senyors corredors de Bolsa: ¿quinas son las excelencias de l' estat excepcional, que tant el defensen? ¿Quins beneficis reporta ara? ¿Quins danys evita? ¿Es que no recorda tot hom que las violencias de la semana trágica arribaren als seus extrems tot just després de la declaració de l' estat de guerra y de la suspensió de garantías? ¿Es que aquesta mateixa suspensió ha evitat ni ara ni may els misteriosíssims atentats terroristas?

Els bons banquers, els prudents banquers, no volen que s' aixequi la suspensió de garantías. L' estat excepcional els va molt bé. La qüestió es que ells, «que tenen per perdre», no perdin res. ¿Qué hi fa que uns altres perdin la llibertat, el treball, la familia ó la vida?

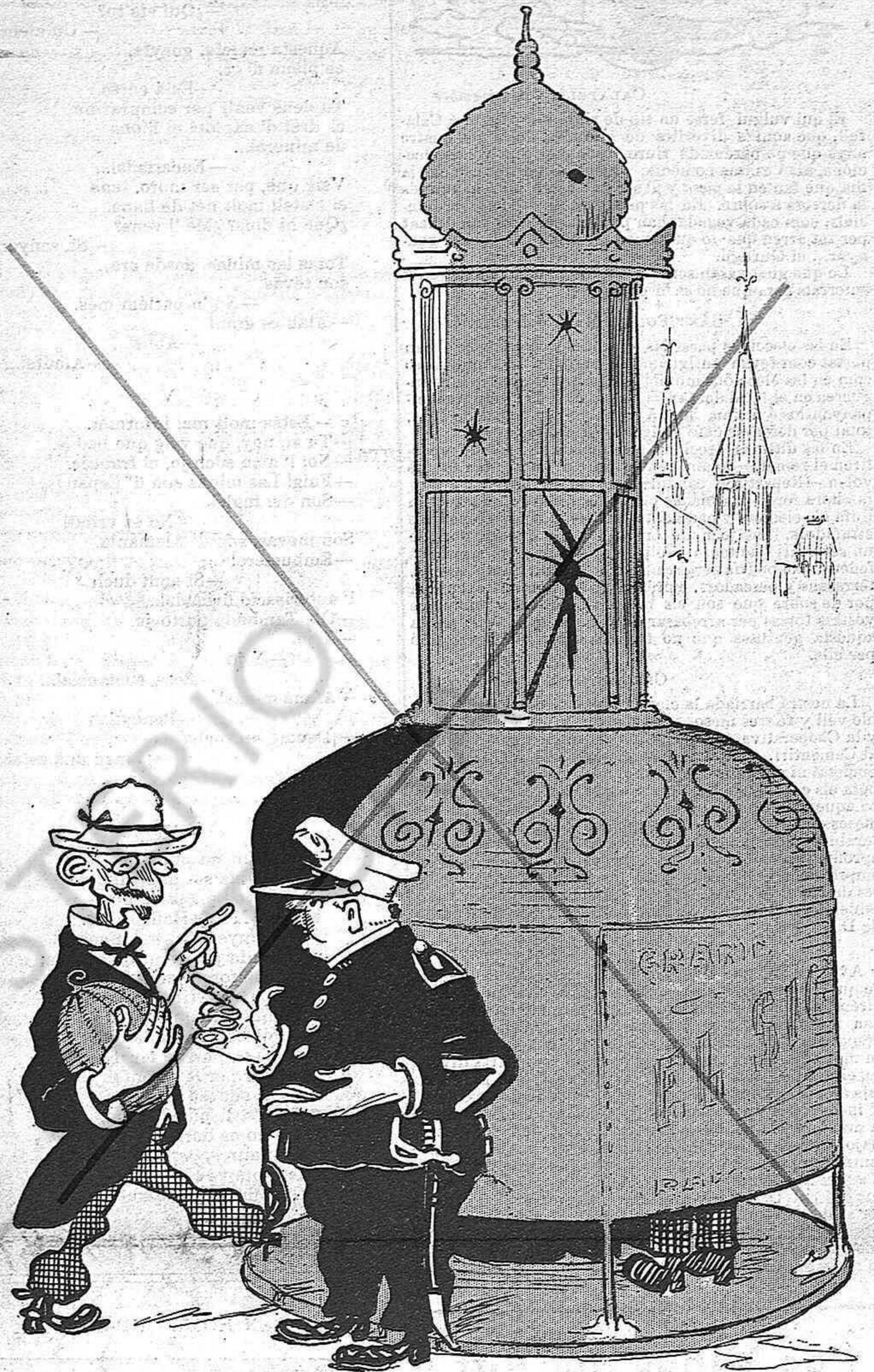
WIFRET

Final del Congrés

EL SR. DATO:—Se levanta la sesión.

No s' hi pot entrar ab bultos

—Deje, yo se lo guardaré, mientras tant.
—Bé, sí; pero ara no me l' enceteu.

ELS CORBS

No hi ha res més crudel, més terrible, que la rabia dels cobarts y dels egoístas. Tot' aquesta massa de gent que se 'n diu massa neutre, perque realment la seva ánima no té sexe definit, essent com una mena d' amorfe conglomerat de passions petites; tots aquestes homes que en política son indiferents, perque troban qu' es temps perdut preocuparse del bé comú, haventhi tanta feyna a resoldre 'l problema de la propia felicitat; tots els que no son capassos d' esmorzar una mica més depressa, pera esger d' hora a la porta del col·legi, en días d' eleccions, tots els que saltan els articles doctrinals dels diaris; tots els que viuen exclusivament pera la cassa de la pesseta, sense aixecar may els ulls més enlayre de la caixa; tots aquests que semblan mansos, inofensius, en las horas de normalitat usual, portan dintre; en potencia, els violents, sanguinaris instints d' una animalitat primitiva, tota l' ancestral feresa de l' home de las cavernas.

Normalment, aquests instints primitius, aquesta atávica feresa, restan endormiscats en el fons de la subconciencia. Més aixis que l' individu se sent amanassat, aixis, que la sombra d' un perill plana damunt de las sevas petites habitus ó dels seus petits interessos, totas aquellas ancestrals influencias se desvetllan ab furia y l' home aixeca 'l crit al cel, reclamant cástichs y exterminis. Tal botiguer, que semblava incapás de matar una mosca, se revela hereu de Nerón, si creu necessari salvar l' aparador de trencadissa. Tal rendista bonatxás, que teniau per inofensiu, vos parla com si portés infusa l' ánima d' Omar, l' incendiador de la biblioteca d' Alexandria, y el troben disposat a fer una foguera de tota ja lletra impresa y manuscrita, haguda y per haver,—exceptuant las de cambi, naturalment,—si ab l' ante de fe pensa evitar, encare que 's perdessin en fum tots els coneixements de l' humanitat, que li manquin un sol día a l' hora deguda, els melindros pera la xocolata.

La ferocitat d' aquesta bona gent, l' hem vista a l' obra diferentas vegadas. L' una d' ellas quan el procés de Montjuich; quan el procés Rull l' altra. Eran ells, durant el primer, els que demanavan fusellaments en massa, negadas en alta mar, totas las faunes extrajurídicas de l' extermini, que la cobardia sugereix a las ánimas plebeyas, per la por enfo-

llidas. Quan se fassí serenament l' historia d' aquells días, la major responsabilitat moral de lo succehit en aquell procés, té de caure damunt de la massa anònima, que sobreposá 'l pánich de l' instint de conservació als suprensos interessos de la justícia.

Y el procés Rull? Tots ho recordém. L' antijurídica execució de l' ex-confident, a la conciencia d' aquesta mena d' homes deu carregarse. Ells crearen aquell ambient horrible, aquell histèric frenesi, exigidor de condemnas. La cobardia llur necessitava víctimas expiatorias. Culpables? Tant li feya! Ab probas ó sense probas, s' havian de dictar y de cumplir sentencias de mort, pera que servis d' escarment als autors de las bombas, pera que s' acabés el sobressalt dels atentats terroristas. Els interessos y la tranquil·litat dels esporuguits cridaners, estavan per damunt de tot sentit jurídic. Fins alashoras no s' havia pogut agafar cap terrorista. La banda de 'n Rull, si bé sense probas, apareixia sospitosa. Res millor, donchs, que condemnarlo, culpable ó no, pera que 'ls terroristas s' escarmentessin del seu exemple y vingúes el fi de las bombas. Y en Rull aná al pal.

Segurament, si aquests mateixos que reclamavan la mort d' en Rull, que consideravan necessari no mirar prim en la execució d' un home, s' haguessin trobat per etzar testimonis d' un complot terrorista ó presenciant la colocació d' una bomba, lo primer en que haurian pensat haguera sigut en salvar la pell, ja sigui d' una venjança en el cas de revelar el complot; ja sigui de las tramas del terrorista, en el cas de voler agafarlo. Y en el primer cas haurian guardat silenci y en el segon trencat de camí, pera evitar qualsevol averia en la llur persona.

Perque una de las primeras características d' aquests ciutadans, es sustreure's a tot dever de ciutadania, quan el seu compliment porta perill ó significa molestia. No esperen que sacrificuin la més petita conveniencia ó comoditat, pera prevenir, ab la llur acció, qualsevol conflicte de caràcter col·lectiu! No tinguen por de que treguin el cap, mentres duri la tempesta! L' llur cobardia y llur egoisme 'ls manté sempre en absolut retraiment, tant en el primer cas com en l' altre. Es quan ja ha passat el perill, quan retorna la normalitat, que surten de casa, a llençar pel carrer llurs imprecacions sanguinarias.

Son com els corbs, que no compareixen sino quan es finida la batalla.

JOAN D' AVINYÓ

CALAFELL, 7 de novembre

El qui vulgui ferse un tip de riure que vingui a Calafell, que aquí s' divertirà de allò més. Ja fa uns quatre anys que no parlem de riure, cada cop que venen eleccions, així es una comedia; veient als nostres cacichs la fila que fan en la mesa i al ser en l'escrutini... al veure's la derrota a sobre. En las passadas, de diputats provincials, com cada vegada, han perdut; pero ara van dihent per tot arreu que lo qu' es en las proximas pensan guanyar... el Gurugu.

Lo que guanyaran será un sot ben fondo ahont serán enterrats pera que no se 'n parli més.

SANT POL DE MAR, 6 de novembre

En las eleccions passadas els antics caciquistas s' han portat com feyan antigament; pero no ab tan descaro com en las eleccions municipals prop passadas que retinueren en el local del Centre Catalá 50 ó 60 electors acompanyantlos a última hora a votar com un remat de beàs, total per defensar café y cigarro. ¡Infelissos!

En las últimas eleccions provincials els cacichs repartiren el remat, no amagantse de dir que 'n fan lo que volen. Repartiren candidaturas de solidaritat y a última hora foren cambiadas per las caciquistas, plantant la llufa als electors y candidats que de bona fé creyan als estafadors. Tal joeh de Canonge 'a diu que fou obra de un secretari que tenim molt trempat y un gran republicá federal que podria serjarcaia. Obriu 'ull, Santpolencs, terrasans y pescadors, aprenéu de ser homes treyeuse la por de sobre que sou els més y els millors y junten las vstras forsas per arrebasar de la casa de la Vila a tota aquesta gentussa que no treballan per vosaltres, sino per ells.

CREU-ALTA, 8 de novembre

La nostra barriada la classifiquem en poble nou y poble vell y fa tres mesos que, clausurats el Círcol Federal y la Cooperativa, els del poble vell sembla que visquem al Cementiri, puig tancats aquests locals, no hi ha altre Societat ni café que dongui moviment y vida de expansió pera els creu-altencs. A n' els que 'ls va bé viure aixís, en aquest temps que pels republicans ens ha semblat tres mesos de Tots Sants, es als enemichs nostres, perquè naturalment son una colla de mortis; veig encare que algun, aprofitant las circunstancias dels fets de Juliol, vagi fer empresonar a alguns republicans ben ignocents, no té res de viu el fer aixó, sino qu' es senzillament un miserable que malgrat se confessi molt en vida, no té perdó de Déu.

SABADELL, 7 de novembre

Avuy la premsa ens anuncia aquells aires de libertad de qu' ens parlava l' anterior governador civil interí. Res pirém, donchs, els republicans, que durant aquest temps una mordassa ens feya viure ab pena y altre volta emprenguem el curs de l' honrada historia del partit federal en mal hora interrompuda; primer ab las nostras divergencies y més tart aplastat pels fets de Juliol. Els federals ab el cap ben alt podém defensarnos de qui 'ns acusi d' incendiari y assessins, puig la nostra missió ha sigut la més honrada pel bé de la nostra ciutat, que, per evitar majors mals alguns han sigut presos y altres continúan sentho perquè la lley castiga l' acció y per aclarir el fondo d' aquesta, necessita el temps degut, pró tenim la certesa que qui pot treballa y treballará sigui blanc ó negre, per acabar de treure de las reixas als ignocents que anyoran la llibertat y els brassos de la familia, puig si assessins y incendiariis va haverhi, el temps ha demostrat que no han sigut federals, ni tan sols fills de Sabadell.

Las Minas del Riff

I

—Gran Muley-Hafid...

—¿Qué vols?

—Si tu fossis tan amable que 'm deixessis explotar el rics minerals que amagan els terrenos del Mogreb, jó 't daría aquesta saca de diners.

—¡Fet, espanyoll!

¿Cóm podria jo negarte un favor, que al fi no es res, demanat ab tanta trassa?
—De modo que desde avuy...
—Tevas son las minas.

—Gracias!...

II

—Poderós Muley-Hafid...

—¿Qué desitjas, fill de Fransa?
—Dintre ton imperi tens minas de diversas classes, que treballadas com cal serían una font magna de riqueza.

—Bueno, ¿y qué?

—¿No podrías tu donármelas?
—Y tu ¿qué 'm darás a mí?
—Mira, ¿veus aquesta caixa de diners?... Tots serán teus si 'm firmas aquest contracte.
—Portal... Té, ja está firmat.
—No menos de tu esperava.
¡Adeu, Sultá generós!
—Recados a la madama...

III

—Salut, Hafid!...

—Hola, inglés!...

¿Qué hi ha?

—Vinch a proposarte un negoci molt bonich. En aquest paquet ¿preparas? hi ha dos milióms.

—Endevant.

—¿Els vols, a cambi de darne el tresor del teu subsol?
—Aceptatl!...

—Aixís m' agradas!...

—Y donchs!... Els negocis clars s' arreglan en tres paraulas. El permís.

—Els dos milióms

—Y... punt. Ja hem fet la jugada.

IV

—Muley!...

—¿Qui ets tu?

—Un alemany.

Aquesta maleta, guayta, es plena d' or.

—Está entés.

Tu deus venir per comprarme el dret d' explotá el filons de mineral...

—Encertadal!...

Veig que, per ser moro, tens el clatell molt nèt de llana. ¿Qué hi dius? ¿Me 'l vens?

—Si, senyor.

Totas las minas, desde ara, son tevas.

—No 'n parlém més.

—Aláh es gran!

—Aburl!...

—Alantel!...

V

—Estás molt mal informat.

—Tu si, noy, que veig que badas.

—No, l' amo soch jo, el francés.

—Fugí! Las minas son d' Espanya.

—Son del inglés.

—No es vritatl!

Son mevas, son d' Alemania.

—Embustero!

—Si aquí duch

l' autorisació firmadal!...

—Oh! També la porto jo.

—Y jo.

—Y jo.

—Poca sustancial!...

—Afana-minas!...

—Beneyt!...

—¡Deume un rochl!...

—¡Vinga una estaca!...

VI

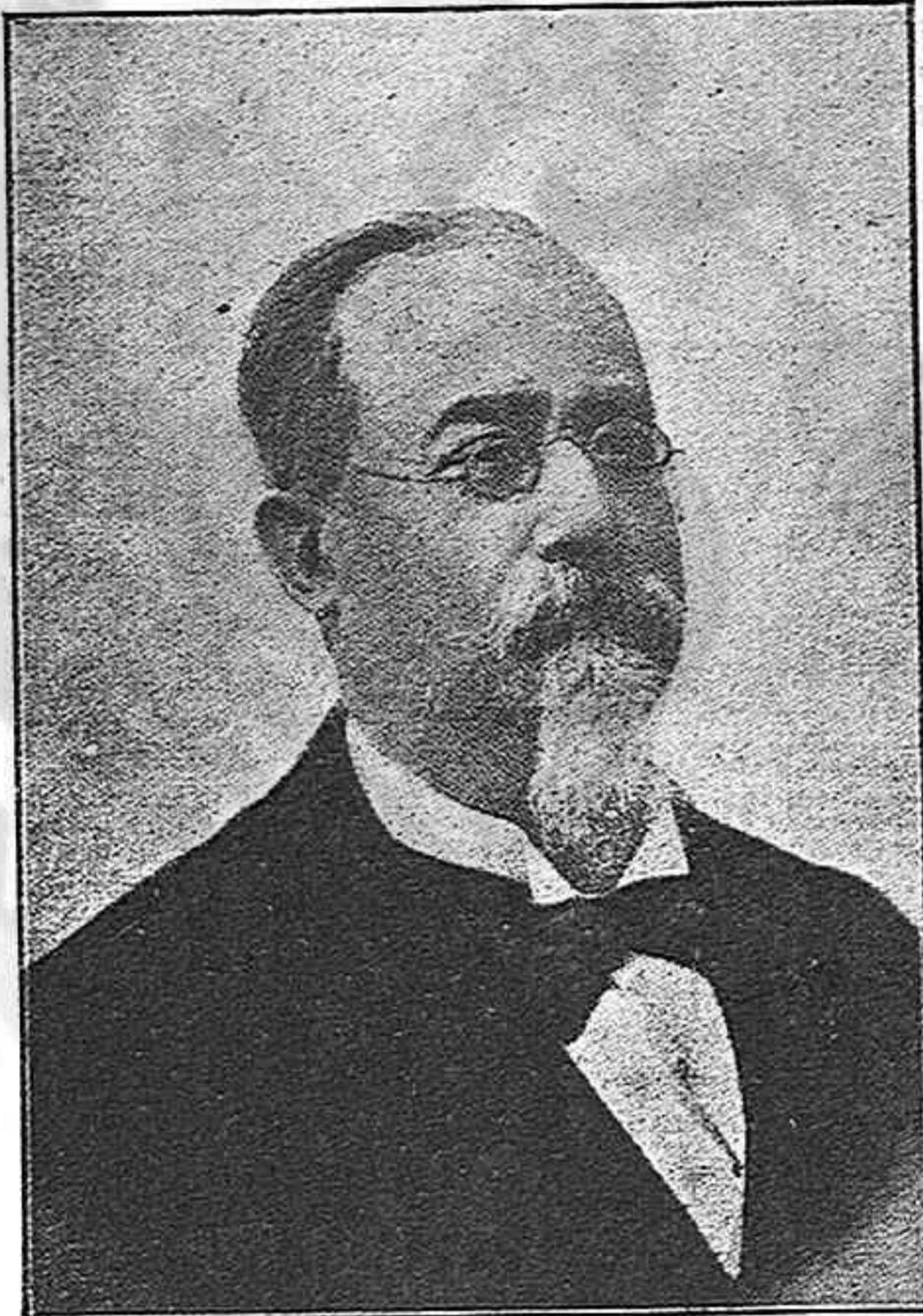
Fumant un puro de pam que sembla ser de l' Habana, en son vell palau de Fez així en Muley-Hafid canta:

—Afanyeuvos, espanyols; no dormiu pas, gent de Fransa; traballeu forsa, alemanys; inglesos, espavilarse!...

Perque, ara que ningú 'm sent, puch dirho ab tota la barra: ¡Qué us en heu de fer de tips de gratar per las montanyas, buscant aquest mineral, de tantas disputas causa, avans no us darás els diners que vosaltres, papanatas, sense com vé ni com va m' heu ficat a la butxacal!...

C. GUMA

UN GRAN HOME QUE SE 'N VÁ

CÉSAR LOMBRÓS

(Nascut a Verona en 1836—Mort a Torino el 19 del mes passat).

La mort del eminent professor d' Antropología ha constituït una gran pèrdua per la Ciencia y sobre tot pels humils, pels que sufren, al estudi dels quals dedica tota la seva vida.

La seva obra capdal podria titularse: *La Redempció del Delinqüent*.

Quan el gran Lombroso—diu Gianolio—va entrar a las presons y veié milers y milers de pobres desventurats, y n' hagué estudiat el seus orígens familiars, orgánichs y socials, acabá per posarse la mà al cor y digué: El delinqüent es, en el fons, un débil, un malalt que deu separarse temporalment dels seus germans, cuidantlo y curantlo, fins que 's troba en disposició de tornar al seu costat. Els delictes disminuirán atacant de ferm las causas que 'ls produheixen. Y afegí: Aixó será un fet el dia que difrutém d' una organizació económicament superior a la nostra, en que la miseria no constituheixi el més important factor dels mals físichs y morals qu' aterran l' humanitat.

Per aixó, avuy, la ciencia moderna treballa pera redimir al delinqüent, lliurantlo de las cadenas y de

la mort, ab l' estudi dels antecedents y els orígens, combatent desesperadament contra las terribles causas: l' alcoholisme, la bogeria, l' epilepsia, la sifilis y la miseria, donant aixís al món una nova justicia que molt bé podria dirse'n *Justicia Lombrosiana*.

La penitencia d' en Cambó

En Cambó ha anatemiast l' obra de crudeltat de la Lliga, posant ab el seu discurs una serie de notas desaprovatorias, al marge de la confecció de *La Veu*, en els mesos d' Agost y de Setembre. Pera l' senyor Cambó, ha estat extraordinaria la duresa dels consells de guerra, de las deportacions, dels empresonaments, de las midas governativas contra las escolas racionalistas. D' en Ferrer, no n' va dir res, pero no volem creure que l' senyor Cambó pugui pensar com els redactors de *La Veu*. Entre aquests humils escriptors y ell, hi ha la distancia que separa als patricis dels no redimits d' esclavitud.

En Cambó, donchs, ha tingut una hora de noble sinceritat. Fassin els Deus que en la seva vida tingui múltiples repeticions aquesta hora. Però l' capdill de la Lliga ha trigat massa en condemnar las transgressions jurídicas de la nostra tragedia, fins a un punt que no podem exclúir, d' ell, la part de complicitat que li pertoca. Perque si en ell el dever no es una paraula y sí un imperatiu de conciencia, la seva acció personal, poderosissima dintre de la Lliga, tenia d' haverse dirigit a minyar els inhumans sectarismes de *La Veu*, y a iniciar un moviment de tolerancia dintre de la Lliga, pera que en els ministeris de Madrid no 's creguessin que aquí las classes conservadoras preconisavan las cegas represalias. Més el senyor Cambó una vegada més s' ha descuidat de fer humanisme en lloch de política y no sab dedicar als presoners y als morts més que unas extemporáneas declaraciones de benevolencia. La paraula actual no esborra l' vell silenci. L' ombra d' en Banquo també se projecta sobre l' senyor Cambó. En el gran pecat de crudeltat de la Lliga, ell hi está comprés. Si un tribunal popular tingüés de jutjar al senyor Cambó, la seva sentència tindria la mateixa duresa que 'ls cors d' aquells que en horas de sang cridavan com en Simó de Monfort: «Mateulos, mateulos a tots en nom de Deu».

La Lliga no devia haverse sumat als delirants que demanavan l' apareció d' un altre general Gallifet a Barcelona. Ho va fer. Va aconsellar la delació y va portar els seus homes a fer de testimonis de càrrech en el procés d' en Ferrer. Si una Saint Barthelemy s' hagués decretat contra 'ls homes d' idees radicals, ella hauria anat també a pintar ab creus rojas las portas de las víctimas. *La Veu* va acusar sempre, sempre... El senyor Cambó no va deturar aquella epilepsia trágica. El dever no 's va redressar dintre seu. Es ara quan diu: «Se va fer massa». Si la represió hagués continuat, si com quan la *Commune* parisenca 'ls cementiris haguessin menjat munts de carn insurgenta, el senyor Cambó hauria callat durant els sacrificis, pera pronunciar després el seu primer discurs d' home de pau, sobre l' darrer crani balejat.

¿Que aixó va semblar una implacable acusació? Tal volta ho sigui, pero no es aquesta la nostra intenció, en lo que al senyor Cambó respecta. El tenim per home superior al seu partit y al seu quefe, en Prat de la Riba. Més modern y com bon ambició més elástich, y precisament perque en ell no han fet niu els sectarismes d' en Prat, el fem també culpable dels dolors que pateix Catalunya. Si preveya la protesta universal, ¿per qué callava? Si lloant els cástichs inaudits presentia la reprobació de la ciutat, ¿per qué no pujava a la tribuna de la Lliga a predicar el seu sermó de la montanya? Es que en Cambó no té entranyas, y símbol de la política, medita, mentres las descárregas ressonan, en si la sang li donará profit ó desgracia. La boca d' en Cambó, lo mateix pot dir las oracions de Sant Francesch d' Asis que las arengas terroristas d' en Robespierre.

Parlant en liberal, fa penitencia, pero fins de la penitencia vol treure guany. Fracassada la solidaritat, desprestigiat el regionalisme, despert l' esperit lliberal, intenta transformar l' ánima de la Lliga, fentla espanyola en lloch de catalana, conservadora lliberal en lloch de regionalista, cercant una modificació de l' actual partit conservador ó la creació d' un altre que vingui a substituir al lliberal. De totas maneres, en el seu discurs insinúa, prepara l' llicenciament de la Lliga. ¡Trist destí! d' aquest home que va crear la solidaritat y la va desfer, que tenia un partit potentíssim y el portá a la derrota, que es el capdill del regionalisme y el cedeix al conservadurisme espanyol, pera que la probabilitat d' esser poder no desapareixi per sempre! Com l' emperador a n' el general Varo, Catalunya li podria dir: «Digas, ¿qué has fet de las mevas lilegions?»

Empró la Quimera ha petonejat el front d' en Cambó y aquest surt, Tartarin de Besalú, a conquerir Espanya, no pensant que sota las sevas apariencias imperials la *jettatura* se belluga. Si cridant a ple pulmó Catalunya no li resta a Barcelona més que la seva guardia imperial, ¿quins serán els seus destins, volent parlar a la Manxa un llenguatge que 'ls catalans, plens de fe, no han volgut escoltar?

Ab en Cambó s' ha malhaurat un bell exemplar de la rassa catalana. En las sevas mans ho va tenir tot y tot ho va perdre. Es un venusut. Com en Napoleó, després de la fugida de l' illa d' Elba, voldria comensar el regnat dels cent dias, sense pensar ab Waterloo. Però en Cambó no 's diu Napoleó, sino l' vulgar nom de Francesch, y unas quantas dotzenas de botiguers son una dolenta guardia imperial pera guanyar batalles...

MARIUS AGUILAR

REPICA FORT...

AL BELLOTJE DEL CAMPANAR DE GRACIA

¡Tres mesos ha durat el teu mutisme!
¡Tres mesos has estat sens bellugar!
Per fi, s' ha despertat ton mecanisme y, com avans, podrém ja consultarte.

De nit, quan baix la gran volta estrellada brunzeix el vent, ab fréstega carrera, quan tu pregonas l' hora, ja finada, que signan las sagetas de ta esfera,

á mils son els mortals que de tu 's fían y entre nevats llensols tranquils reposan, y ab plers fútils, ignots, molts d' ells somnán, palpant un benestar que, al fi, no gosan

Pro tú, sempre constant, alta la testa, no 't fan por ni levants ni tramontanas, mostrantnos que no tems á cap tempesta mentres puguin vibrar tas dos campanas.

Aixorda ab ton batall als pessimistas que al passar á prop teu, l' esguart giravan, profetisant sóls jornadas tristas, sens sapiguer per qué, ni cóm parlavan.

Aixorda 'ls ab tos clars accents metálichs signant el curs del Temps que fa sa via y esborra l' trist record dels «fets vandálichs» que 'ns han robat la Pau y l' Alegria.

Fés que ta veu may sigui esmortuhida; repica sempre fort, per sempre á gloria, y endolsa, mentre 't resti un glop de vida, las ja nombrosas planas de ta Historia.

MANEL NOEL

Las classes directoras

Ocas vegadas, contadas potser, pero, en fi, algunas vegadas, he vist LA CAMPANA DE GRACIA en mans de fabricants y de sacerdots.

¿Son gent que reconeix, si no de grat, per forsa, donada la seva inteligencia, més clara

qu' els de la seva lliga, la rahó dels ideals que propaga aquest periódic, ab tot y estar ben lluny y resoltos á no professorarlos, ni admétreles tampoch, públicament, en boca dels altres, per la supresió que representan dels drets qu' injustament disfrutan?

¿Miran y llegeixen aquest setmanari, sense perdre un, pera aumentar aixís el verí que portan a dintre?

¿O bé, moguts per una temptació, germana de la dels perversos que gosan contemplar el mal que han fet, ells frueixen també, mirant d' una manera gráfica las sevas malifetas?

A vegadas penso qu' aixó es misteriós.

Y no 'n té res de misteri.

Es un cas vulgaríssim, tan com vulgar acostuma a esser la gent de que parlo.

¿Hi ha home més vulgar qu' un fabricant, negociant, etc., mogut solament per l' ambició y explotant a tots aquells qu' están a tret de las sevas ungles?

¿Y no es comú, vulgar, ordinaria, tota aquesta taifa de sacerdots que no tenen res de místich ni de caritatiu, ni de sentimental; que son farts, descreguts, voluptuosos y que gosan ventse reproduhirs en tota sa miseria, com els lascius frueixen despulats y solitariament de la seva neusa?

—¡Carns, nervis, que 'm feu gosar!—pensa cada un d' aquests.

—¡Miserias, farsas, crudeltats, que m' enriquiu!—pensa cada un dels altres.

¡Ah, jo voldria que la meva ploma se 'm convertís en bisturi pera dissecar tot aixó!

S' han fet una moral. Així, els tigres també denhen tenirne de moral!

—¿Oridan els obrers? ¡Ingrats, egoistas! ¿qué farían sense mí qu' els dono el jornal?! ¡Que cridin! aixó ray!. Hi ha l' autoritat, la forsa... Las presons n' amarran uns quants y l' perill, la fam, la por, rendeixen als demés. ¡Aixó ray, aixó ray!...

Y —¡Aixó ray!—pensa també la clergalla.—¡Que cridin els fracmasóns, els lliurepensadors, els impiós Millor. ¿Qué hi fa? ¡Si 'ns donan tema pels sermóns! ¿Podríam esverar tan y tan als nostres feligresos parlantlos d' inferns y de purgatoris fentlos esquitzar diners, si no 's pensés ni s' escrivís contra nosaltres?

Aixís, donchs, els uns y els altres, no veyent manera de posar un candau a la boca dels que criden, frueixen el goig de sentirlos cridar. Aceptan aquesta cridoria com a remor de timbals que pregonessin el seu poder, la seva impunitat!...

Y aixó, tot aixó, m' ha mogut a escriure el desitj, el somni, la fantasia, de que la meva ploma se 'm tornés bisturi pera anar tallant de viu en viu, de viu en viu...

Y no per mal cor—ningú que 'm conegui pot dir qu' en tingui de mal cor,—per pietat, ab una gran pietatl!...

Jo voldria, jo tinch un viu desitj de que l' present article s' escaigui a esser publicat en un dels números qu' arriban a mans d' aquesta taifa de gent.

¿Crech, espero, tal vegada, convertirla als meus ideals?

¡Oh, cá, aixó no!... Pero sí que confío remourels: ¡els poetas sempre somiém!

S' ha dit, y no en va: Veu de poeta, veu qu' arriba al cor.

Cas qu' en tinguin de cor, sentirán la meva veu. ¡Y que m' agradaria que la meva veu fos forta y resplandenta com la fulla d' un ganivet quan li toca la llum!

¡Ganivet qu' enlluhernés y tallés fi, la meva paraula!

¡S' ha de tallar tant, tant!...

Més no es pas damunt del cos dels homes que s' ha d' operar...

La meua cirurgia es purament moral i tota la seva acció recau damunt del esperit dels homes.

Els hàbits, les costums, les creencias, en una paraula, l'esperit de l'època, aquesta corrent que mou als homes en un sentit o altre; això, això, és lo que entra de ple en l'acció del bisturi revolucionari.

Si 'ls revolucionaris de tots els temps, entenenos, els bons revolucionaris, els apòstols d'un estat o d'una vida més perfecta haguessin treballat serenament com a bons operadors en aquest sentit, jo vull creure que la malesa dels homes fora bon xich, per no dir del tot arrancada, i així la vida social gosaria d'una sanitat corpenedora.

Els homes, els uns altres se fan malbé.

Per quina rahó? Si 'ls homes, per maravel·la de la Creació, gosant d'intel·ligència, com s'explica que 'l seu fruit, la seva obra, al trobarse units, aplegats, en societat que se'n diu, sigui de desamor, de guerra, d'exploatació constant, de neguit, d'odi, en fi, de desinteli·gència?

La rahó d'aquest contrast és clara.

Obeheix a qu' els homes no estimen l'activitat ni la renovació i refugen les lleys úniques, les veritables, les incommovibles, lleys de la naturalesa, sempre en activitat i nova sempre.

L'home treballa molt, massa, però ho fa per necessitat, sense goig, ab els ulls clucs, ab el cor adormit.

Y qui diu el cor adormit, diu l'intel·ligència adormida, y qui anomena l'una cosa y l'altra, las ajunta y dona cos d'un plegat.

El cor y l'intel·ligència Heuse aquí dos factors, dugas potencias maravellozas que sempre han de anar juntes y ben despertats; alhora!

Si 's fés aquest casament, si 's fés de veras aquest casori, canviaria el món en curts instants.

El cor es l'activitat, l'embranchada persistent, la màquina que teixeix, teixeix sense parar...

L'intel·ligència es l'aparell que gradúa y qu' ha de fer productiva aquesta forsa.

Si una màquina que teixeix té mandra; si s'adorm; si la seva ferramenta aprèn mals vicis...

...y l'home que la guía no l'arregla; no li dona un nou impuls; si s'adorm també a la tonada del seu catrich-catrach de sempre; si no rumia novas combinacions tan en mecànica com en química; si no 's preocupa, en fi, de millorar el teixit, tant en lo que toca a gust com a resistència de la roba que fabrica...

...si passa tot això, la gent anirà tan mal abrigada com xavacanament vestida y d'aquella industria 'n dirém que 's troba en estat d'atrás, d'imperfecció.

Y passa lo mateix ab el cor y l'intel·ligència humanas per culpa de las classes directoras.

Ellas, els capellans; ellas, els burgesos de totas las branques de l'activitat; ells, en fi, els directors morals y materials dels pobles.

¡Ah, si 'n fossiu realment de directors, si sentissiu a dintre vostre el gran dalit, la serena grandiositat, l'alteresa de miras qu' ha de tenir tot aquell que fa obra de benestar y de moral humanas, dirigint als demés!

¡No! 'n heu sentida may una veu fonda, fonda, a la conciencia qu' us crida: «De vosaltres depén la felicitat de milers de personas! Vosaltres teniu els medis, tots els medis, pera conduhir al poble a la perfecció del viure!... ¡Y no ho feu!» ¿No! 'n heu sentida may aquesta veu?

Pobres egoistas, tarats del esperit, explotadors, res més qu' explotadors!

¿Us admira, us enlluerna el poder, la pretesa sabiduría, la tan cantada magnimitat de Déu? ¿De cert us engresca l'idea de la felicitat del altre món, aquest cel fantástich d'eterna gloria qu' ha creat ab el seu poder?

La vostra doctrina us diu que l'havem d'imitar, a Déu!

¡Ah, si volguessiu, vosaltres els capellans y els burgesos que llegiu publicacions que, com aquest periódich, s'ocupan d'ideals de perfecció y de felicitat veritablement humanas, podriau ser déus, encare que d'imitació, sobre la terra, convertintla en cel de segona má, si 's vol, pero fos de segona o de tercera, sempre fora un cel real y efectiu, ahont no hi mancaria pa, ni vestits, ni casas, ni alegría, pels qu' are no 'n tenen!

Las ciencias en tots sentits avensan cada día més; l'humanitat es més bona cada día; vosaltres sols, els que la dirigiu, us atureu, amargantli el treball, volgent que treballi d'esma, dolorosament enso·pida; enterbolintli el cervell, adormintli l'intel·ligència ab dogmas y prejudicis religiosos que no creyeu y que prediquen, perque sou desgraciadament, despietadament, miserablement egoistas, us convé qu' el poble sigui teler que teixeixi, teixeixi, adormintvos de retop, a vosaltres també, ab el seu catrich-catrach pera fervos més plahenta la digestió!

Us hi adormiu també, job, classes directoras, sentint el vell y desballestat catrich-catrach del vostre món...

Aneu dormint, aneu dormint, ¡pero temeula la sotregada, la gran sotregada qu' us esverará, qu' us trontollará, qu' us desconjuntará y farà pols els ossos!

Y no serán pas els revolucionaris que tot ho fian a l'empenta del odi, els qu' us enjugarán la magna sotregada definitiva.

La sotregada qu' us té d'aniquillar va venint, venint de més amunt, apoch apoch, pero certa, irrefragable; será l'empenta d'un atleta que té 'l cor y 'l seny ben desperts, a tot hora, un atleta que voldria cremar perque ab els seus invents morals y materials us embulla la troca dels negocis sovint; l'empenta colossal, en fi, dels homes de ciencia, aquesta gran potencia veritablement directora que fa rodolar tot un nou món sobre vosaltres, vella carcassa de la vida trista, de la vida injusta, de la vida amarga!

ESPATECH

REPUBLICANS Y SOCIALISTAS

ELS lectors d'aquesta secció haurán remarcat que un dels nostres temas predilectes es el de las relacions dels obrers y dels partits obreristas ab els partits burgesos avansats. Als múltiples aspectes d'aquesta interessant qüestió hem dedicat diverses notas. Avuy, ab gran satisfacció, torném a parlarne, no ja tractant teóricament el tema, sinó comentant un cas pràctich, un fet positiu, com es l'intel·ligència dels socialistas y dels republicans espanyols pera la defensa de las llibertats públicas y pera la conquista de posicions políticas que són necessarias si 's vol transformar en sentit liberal el régim polítich d'Espanya.

La noblesa de cor dels socialistas, las ensenyansas que han tret del darrer període de repressió y 'l sentiment d'una missió a realisar en el nostre poble, han sigut motius suficients pera fondre tots aquells prejudicis dogmátichs els uns y de classe uns altres, que impedían l'aproximació y la relació de las forsas organizadas del proletariát ab els partits d'esquerra. La ventada repressiva que passá per damunt de las terras espanyolas y sobretot per damunt de las terras catalanas després dels fets de juliol, ha pogut més que totas las prevencions y que tots els arguments.

Nosaltres creyém que l'intel·ligència republicana-socialista donará excelents resultats. Els beneficis que 'n treurá el socialisme espanyol serán considerables. L'organización socialista, al entrar en una lluyta importantíssima y forta, s'expandirá fatalment. La campanya ja iniciada pels socialistas y republicans será com una gran pluja que assahonarà 'l camp de las ideas socialistas a Espanya y promourá primer la seva florida espléndida, després la seva feconda fructificació.

Fins avuy el socialisme espanyol ha viscut reclós en estretíssims límits. La seva vida era migrada y 'l número dels seus adeptes lamentablement escàs. Llevat de Bilbao, de Madrid y d'algunas altres poblacions de menor importancia, el socialisme espanyol careixia de fogars de propaganda y d'acció. A Catalunya, tots ho sabem, el socialisme no era cap forsa. Darrerament, en Fabra Ribas, avuy emigrat a conseqüència dels fets de juliol, havia comensat ab relatiu éxit l'organización dels socialistas catalans.

El primer resultat visible de l'intel·ligència pactada será l'entrada en las corporacions públicas d'un número important d'elegits socialistas. Las eleccions municipals del mes que vé portarán als Ajuntaments alguns centenar de regidors socialistas, mentres que ara no deuen passar gayre d'un parell de dotzenas. Desde l'any nou en la majoria dels municipis espanyols d'alguna importancia hi haurá representant socialistas; els quals defensarán desde allí, ademés dels alts y comuns interessos de la llibertat, els interessos y 'ls ideals de la classe obrera.

La casi nula influencia que 'l factor socialista exercia a Espanya era un dels símptomas de l'atrás d'aquest país en relació ab Europa. L'enfortiment del socialisme espanyol y la possessió per part d'aquest d'una forsa influent será un dels símptomas de la vida nova que cal a l'Espanya, si es que l'Espanya, no vol morir.

A. R. y V.

LA CAMPANYA DEL RIFF

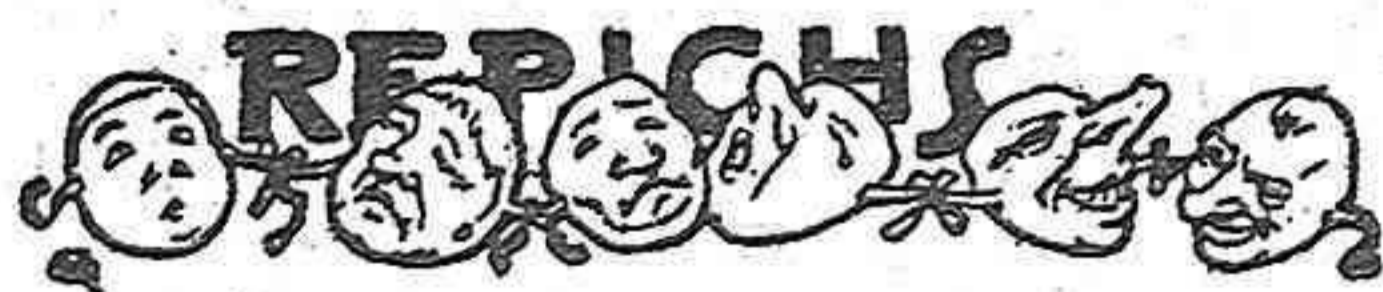
Del 4 al 11 de Novembre

Las tropas espanyolas reprenen las operaciones, ocupant sense resistencia per part dels moros, algunas posiciones ventajosas cap a la banda del Gurugú y del Cap de Tres Forcas.

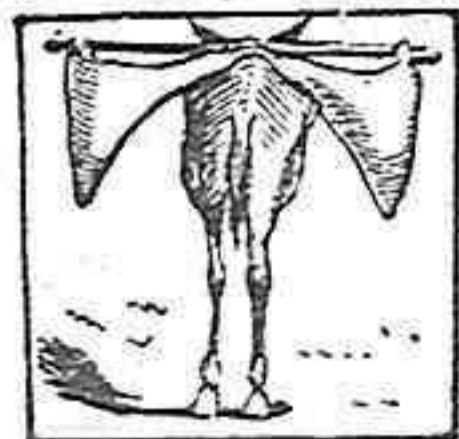
Ab això queda conseguit l'objectiu militar de la campanya. Se fortificarán las posiciones que convinguin pera la seguretat de la plassa, y s'empendrà una política de pacificación.

Així, donchs, se pot donar per finida la campanya, si bé es possible que surgeixin incidents isolats de més o menos importancia, com l'atach dels moros d'Alhucemas a la plassa, que tingué lloch el día 9.

El período de pacificación en que ha entrat la campanya, ens mou a donar per acabada avuy aquesta secció, que no voldriam pas haverla de tornar a obrir.

RETTZE SON TRETZEL!

El Brusi empenyat en que escolas laicas, escolas neutras y escolas antirreligiosas es tot lo mateix.

Sembla mentida que a la seva edat encara sigui tan tossut!

En las escolas neutras o laicas — sápigaho per centésima vegada el vell diari del carrer de la Llibreteria — no s'ensenya gens ni mica de religió ni se 'n parla bé ni mal; pero d'aixó a fer labor antirreligiosa hi ha una distancia immensa; tan immensa com de discutir ab llealtat a discutir de mala fé, qu' es lo que fa el Brusi.

O sinó, vaji un exemple al alcans de la intel·ligència de qualsevol beato, que ja 'es tot lo que 's pot dir.

En las escolas de pintura no s'ensenya música a ningú.

¿Significa això que 'ls mestres pintors odihin l'art diví y siguin enemichs de las solfas?

No: únicament vol dir que aquells professors pensan — y pensan molt bé — que la seva missió, allí, es ensenyar de pintar, y que 'l deixeble que vulgui aprendre música ja en altre puesto trobará qui n' hi ensenyi.

¿Esté prou clar, vell testarut?

¡Ay... ay... ay!...

Sembla que a dins del ministeri ja hi ha hagut alguns disgustets.

¿Causa? Ja poden figurársela.

La caixa es buyda; las necessitat son moltas; la realitat, per cent bocas distintas, demana quartos... ¿D' ahont els ha de treure el Govern?... No se sab.

Y d' aquí vé tota la maranya.

¡Qué 'n tenen de rahó els castellans! Casa sin harina, todo es mohina.

Un formidable incendi ha destruhit a Madrid el teatro de la Zarzuela. Incendi simbólich!

¿Saben qué resigna aixó?

Que la zarzuela s' ha acabat. Y que ara comensa el drama.

¿Qué tal la conferencia del leader lligaire?

—Fill meu, no n' he pogut treure l' aygua clara.

—Y donchs?

—He anat a la plassa de la Cucurulla; pero no m' han deixat entrar.

—Cóm es?

—Se veu que 'l ilustre Franciscuet ha fet la peroració únicament pe 'n Prat, pe 'n Puig, pe 'n Durán y pel Conserje...

—Sí, vaja... A porta tancada, qu' es del modo que s' acostuman a fer las cosas lletjas.

Aquesta es la terra dels pleonasmes.

Tota la farum llantiosa de tots els Seminaris d' Espanya, ha enviat cartas y telegramas d' adhesió al ex-dictador, D. Joan de Lacierva.

Vaya una nova més vella!

Lo que ja está adherit per se no té necessitat d' adherirse per accidens.

Es com si pretenguessim que un cap de burro tingués unas orelles llargas...

Sería una asenada!

L' estat d' excepció aixecat, al últim s' han publicat Poble, Tribuna y Progrés... En nom de la Llibertat, ho celebrém d' alló més.

Ab la natural sorpresa lleigeixo en un periódich de Madrid:

«VINO LERROUX»

Una marca nova de ví de taula? pensarán vostés. També jo m' ho vaig creure, pero desseguida comprenguerem que 's tractava d' altra cosa. VINO Lerroux, vol dir que ja 'l torném a tenir entre nosaltres.

Per forsa havia de ser un lapsus.

No té prous graus, D. Lacandro, pera arribar a vi...

Tot lo més que arriba es a aixarop de ravé.

L' ex-diputat don Emili Junoy ha fet passos pera llibertar a alguns presos polítichs, entre ells al radical Emiliano Iglesias.

¿Defensor de iglesias, en Junoy?

Ja veurán com, al cap-de-vall, algú hi trobará que dir.

Els de adalt el motejarán de demagogo. Y els d' abaix... de clerical.

El senyor Gasset nombrará el representant que Espanya ha de tenir en la formació d' un Mapa Universal que s' ha de confeccionar en el próxim Congrés Geogràfic de Londres.

Fan bé d' enviarli un propi.

Perque, tal com en Maura ha deixat la nostra nació davant dels Països Extranjeros, aquets, ara, serian capassos de borraros del mapa, excusantse després en que havia sigut un descuyt.

També hi volém ser, al mapa!

Una endevinalla de las qu' ara están de moda, y que cepiem del periódich satirich EL FUSIL:

«En qué se parece un billete de mil pesetas al Ministerio de Marina?»

—En que falta «m' hacias».

XARADAS CASSADAS AL VOL PEL CEMENTIRI

DIÀLECH ENTRE DOS NYÉBITS

—¡Fila quina creu més caya,

Xarrapa!...

—¡Uva!, noy, cóm llú...

—¡Si sembla de dos grrat!...

—¡Al menos val un tot!

—¡Fuig,

home, fuig, si val molt més!

¡Piepala!...

—¡Ja ho has dit, tu!...

¿que 't creus qu' es portat un relletje?...

—¡A la pitrera!... ¡Ets molt un!...

Aquí ray, no 't dirán res...

ningú se 'n vá de la muy...

—¿Res diuhen?

—No, home, ¡aquí no es el camp de la quietut!

II

AMISTAT ANTIGA

—Hola, Tot, ¿qué tal?...

—Ja ho veus...

pel méu estimat espós porto aquí aquesta corona.

—També una de ricas flors he portat per ma muller...

¿Y aquí 'l tens enterrat?

—Sí.

—...Pro tu sempre tan dos-terza...

...ab aquest cutis tan fi...

...ab aquestes ullets tan negres...

...semblan dos dos-hu en plural...

—Bé, noy, noy, veig que t' olvidas que aquí es un lloch sepulcral...

—Tens molta rahó... ja ho veus...

per tu fins olvidó aixó...

...¿Sabs qué podrém fer?... Marxar...

...¿No 't sembla?...

—...També vinch jo.

Tots dos se 'n van de braset...

Ella es viuda, jove y guapa...

y... desde el nixxo, ab el front,

el mort aguantant la... tapa.

III

UN MIQUEL AB CORTESIA

—¡Quina total més hu-trest!

¡Aixó es un tipo bufó!

De segur que será viuda...

A veure si hauré fet sòrt...

Veig que ja s' alsa... ¡Quins ulls!

...¡Y quina cara!... ¡Segón,

m' hi declaro desseguida!

...¿Qué puch aná a buscá? ¿Un no?

...

...¿Si ha perdut l' espós...

...Vol dir...

que aquí tinch el... perdut... ¿oy?

J. MORET DE GRACIA

ANAGRAMA

—¿Sabs el nostre amic en Tot que va casar's pel total?

Donchs ara 'm contava en Roch que la dona li ha guillat.

DANIEL MAYOR (CHERTA)

SINONIMIA

A n' el cosí d' en Romá,

qu' es un jove bastant alt,

la tot li va regalá un bonica total.

UN JOVENET DE 15 ANYS

ROMBO

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

Reflexions

SOM enemics sistemàtics de tota mena de violències; sabem que la fruita, quan es madura, cau ella sola del arbre i no hi ha cap necessitat d'arrencarla violentment, i molt menys encara quan es verda; també comprenem l'imperiosa necessitat de menjar quan se té fam, i així perdonem les pressas en collir la fruita sigui com sigui.

Las revolucions no poden condemnarse en absolut; tots las considerem santas quan ellas ens duhen lo que desitjém; son criminals quan atacan lo que estimém nosaltres. L'indisciplina es benemèrita a Sagunto y sediciosa a Santa Coloma de Farnés. Las fogueras son santas encasas pel Sant Ofici; son vandàlicas fetas per la purria.

Comprenem las revolucions y las repressions; la repressió es una revolució al revés. Els que condemnem els excessos de la revolució tenim dret a queixarnos dels excessos de la repressió. La plebs té una disculpa als seus excessos: la ignorancia; l'Autoritat no té cap disculpa si es injusta. L'Autoritat deu esser enèrgica, pero serena; implacable, pero justiciera. Contra els malvats, inexorable; contra els ignorants, benévola; contra els obcecats, indulgent. Un càstich just es un escarment saludable; una venjança rancuniosa es llevor de revolta.

Es horrosos que 'l bras del poble, armat a voltas per un vil, fereixi a un innocent; es forsa dolorós també que 'l bras de la justicia, obrant a impuls de la calumnia, privi de llibertat a un home digne y ompli de miseria una llar honrada. Themis tindria d'arrencarse la vena dels nills.

Que no vegi ningú en nostras paraulas ni una sombra de justificació a cosas mal fetas; sobre totas las accions ignobles un gest nostre d'indignació. Tampoch hi ha un borrall de censura a l'acció de la Justicia en nostres temors; devant l'Autoritat, nostre respetuós acatament. Pero per dolorosa experiencia las revolucions en nom de l'ordre 'ns espantan. Las revoltes del desordre fan mal un dia; las repressions se sab quan comensan y no quan acaban. A Rússia fa més víctimas l'autoritat en nom del ordre que la revolta en nom de la llibertat. No voldríam per res del món que algú pogués compararnos ab Rússia.

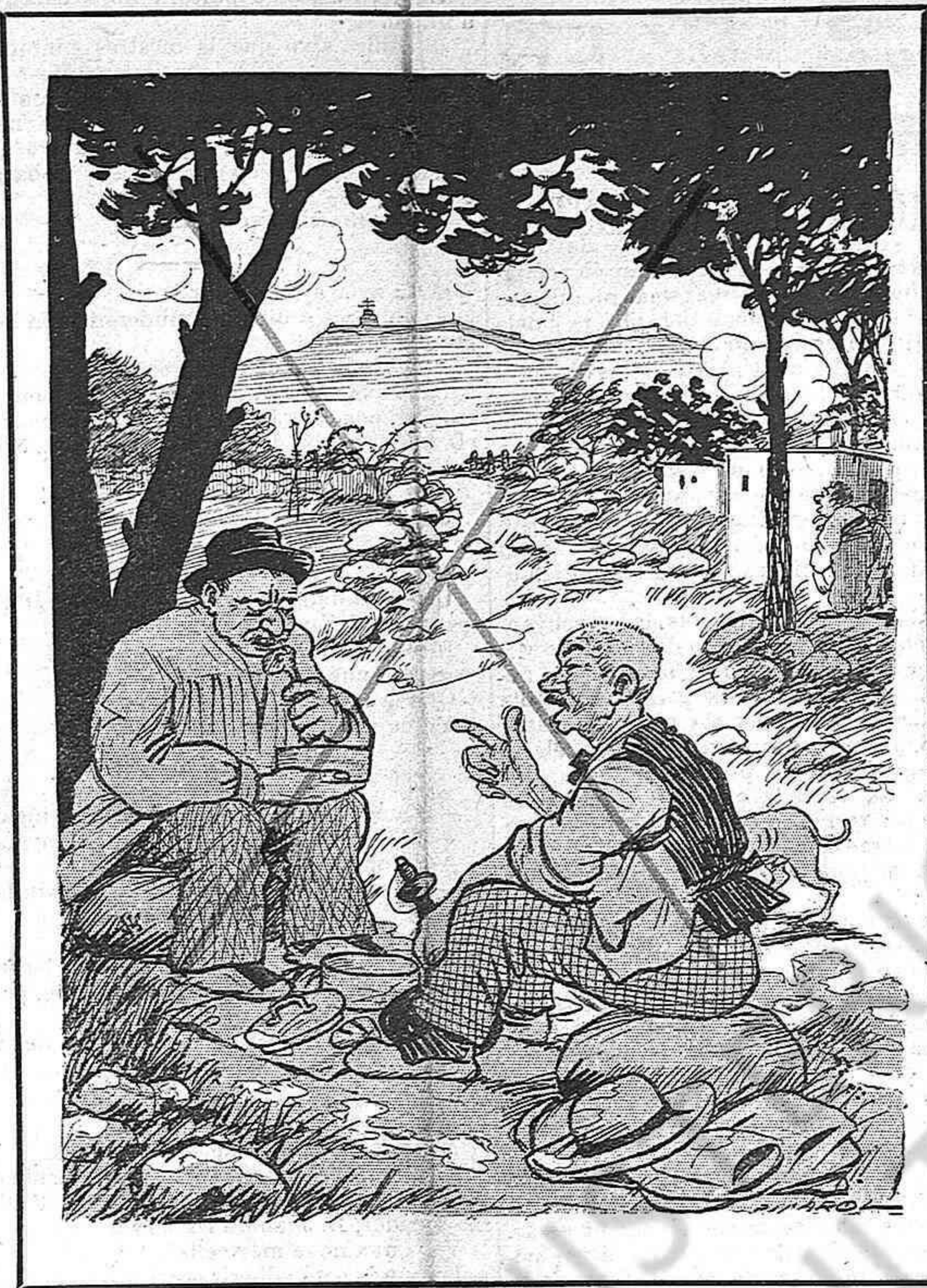
El que un enemich nostre obri indignament contra nosaltres no pot justificar el que nosaltres obrém indignament contra d'ell; llavors no hi hauria diferencia entre ell y nosaltres. No es el Ministeri de Governació el lloch desde ahont s'ha de combatre al poble ignorant, sino el Ministeri d'Instrucció Pública; no s'han d'omplir las presons de pares, sino las escolas de fills.

Molta gent no 's figura el mal que fa una injusticia comesa pels de dalt. La pau moral está restablerta, pero desapareix quan la repressió enganya a un innocent. Qui res ha fet res tem mentre veu que la paga qui la fa; pero si veu que l'espasa de Themis cau com un garrot de cego sobre tota mena de espatllas, la por invadeix l'esperit dels innocents y la pau moral tan dificilment restablerta fuig de nou espantada justament pels encarregats de mantenir-la.

Per lo molt qu'estimém a la Justicia y pel respecte que tenim a l'Autoritat no voldríam que cap familia innocent patís un sol dia més els rigors de una injustificada prevenció.

JEPH DE JESPU

Esmorzant

—¿Has sentit?
—Sí. Es que s'ha obert la cassa.

sona en les seues places? Jo, dolorosament perdut entre un poble mortuori, eternament callat am resignació exemplar de domèstic, no puc destriar la silueta de l'urb estimada, a l'altra banda de mar, entre les tenebres enrogides. No veig res, no sento res. Sóc el guaita qui ha pujat a la torra del seu illot, i l'horitzó es mut a l'interrogació seua...

Ve la nit. Aqueix estel, el veus?, aqueix estel conegut, mira ara desde l'altura la ciutat trágica i dolorosa, la ciutat dinámica. Aqueixa lluna il·lumina els seus carrers angustiosos. Què hi veuen? Sempre l'interrogació fatal se perd en l'aire. Nit negra. Allà, dins la mar qui banya la ciutat, una ombra atravessa. Es l'Historia qui passa. I la mà teua no la detindrà. Les seues ales se sustreuen a la presa dels homes. Sutil i aèria, passa.

Adéu, amics, per avui. Penseu qu'allà, enfora de vosaltres, un conciu adà vostre sofreix am la vostra Passió. I qu'en l'hora de la punyenta topada, un gran horror de sang, una gran ansietat pacífica li penetren l'ànima com un perfum d'ultra-món. Barcelona! No es una ciutat edificada a un planeta perdut dins la volta sens fi? Sembla que fondaries de cel i munions d'astres i multituds de segles s'interposen entre ella i jo. Me sento arrebatat de la persona, cruentament, aquesta preciosa qualitat: la ciutadania, això es, l'ànima.

Fins la noció del temps fuig de mi. Aquests fets de Barcelona ¿no fa ja centuries que passaren? Estèu segurs de que són el tràgic present?

GABRIEL ALOMAR

l'article susdit. Se veu prou bé que lo que se vol defensar es indefensable; de tal manera, que la lectura de l'editorial susdit no fa en el lector imparcial altre efecte que el de convencer més, si no ho estava suficientment, de l'arbitrarietat governativa en aquesta qüestió de las escolas.

El primer paragraf de l'aludit article es ja una preciosa mostra de la llògica y de l'argumentació que gastan eis senyors de *La Epoca*. Del fet de que *El País*, de Madrid, protesti insistentment de la clausura d'escolas laicas, l'articulista ne dedueix que s'ha fet molt santament al tancarlas, ja que la protesta d'*El País* «constituye para todas las personas imparciales la mejor y más concluyente prueba de lo mucho que fian los revolucionarios en la eficacia de la propaganda que se ejerce en esos Centros». ¿Es digne de personas ab dos dita de front aquest modo de raciocinar? De conformitat ab la llògica de *La Epoca*, si un govern jacobí y sectari perseguís el dia de demà las escolas catòlicas y procedís a la seva clausura, la protesta irada dels elements clericals constituiria també, para todas las personas imparciales, la millor prova de que s'havia obrat perfectament. Bons exemples dona *La Epoca*, y bonas lliçons ensenya als seus adversaris d'ideas y de política! Tingui compte que algun dia no siguin aprofitadas las sevas lliçons desde 'l camp contrari. Si així fos, ¿ab quin dret *La Epoca* ne podria protestar?

Pe ó lo grós de l'article repetit está en un altre paragraf, en el qual, admetent la possibilitat de que entre las escolas tancadas n'hi hagi que siguin veritablerment neutras y no anti-religiosas (*La Epoca* admet fins a cert punt las primeras y rebutja las segonas), s'estampa la següent enormitat: «Si entre las escuelas clausuradas hubiese alguna que realmente mereciese el nombre de neutra, *pruébase*, é inmediatamente, tenemos la seguridad de ello, será autorizada su reapertura.» ¡Molt bé, *segundo* confrare, molt bé! En quin llibre de dret ó en quin dictat del sentit comú se fonamenta aquesta admirable teoria? Perque fins ara nosaltres ens creyám que per imposar un càstich calia la seguretat de la culpa en el castigat, y era 'l condemnador el qui devia probar la culpa del condemnat, y no aquest qui devia probar la seva innocencia pera sustreures al càstich imposit a priori. Seguint la teoria de *La Epoca*, fóra una cosa perfectament licita l'enviar a presiri per qualsevol delicta a un grupo de ciutadans en massa advertint que serán posats en llibertat aquells que probin esser ignoscents. Miris *La Epoca* en aquest mirall, y convencis de que ha dit un disbarat jurídic enormement grós. Aquí y a tot arreu —es a dir, aquí no, per lo vist— lo que s'ha de probar previamente es la culpa d'aquell al qual se castiga. Es un escarni indigne el dir, després de procedi arbitrariament en l'imposició de penas, que ja 's perdonarà a n'aquell que demostrí esser ignoscensent.

Entreguem als homes de pensa serena y de cor sa aquestas novissimas teorías del diari *La Epoca*, orgue oficiós del ministeri conservador.

FULMEN

Relacionadas ab la crema dels convents, els fanàtics catòlics fan corre estupendas noticias que elevan a la categoria de miracles.

Al nostre entendre, el millor y més positiu miracle hauria estat una plujeta a temps.

Perque, mirin que han sigut esplèndits, aquests dias luctuosos!

Y quan Sant Pere, qu' es l' amo de las aixetas y té las mangueras a má, no ho ha fet, ell sabrá 'l perqué.

Referintse a aquest mateix assumpto, deya també el dimars *El Imparcial* de Madrid:

«Según nuestras noticias, son seis las penas de muerte impuestas hasta ahora por los Consejos de guerra de Barcelona.»

Desde avans de la senmana anomenada trágica que no havia plogut, a Barcelona.

Posarse en funcions el non Excelentísim Governador Civil, y omplirse de núvols el cel y ploure y sentirse trons, va ser una mateixa cosa.

Ja ho va dir en Maura:

—El meu intent es enviar a la capital de Catalunya un home que fassi tronar y ploure.

Als aristócratas que voluntariament varen anar a Melilla, més per *fantocheria* que per amor a la patria, els va resultant la cosa un *poguito desigual*.

Vejis lo que referintse a aquest assumpto deya l'altre dia un periódic:

«El duque de Medina de Rioseco ha cesado en sus servicios. Todo el elemento militar se había hecho hostil al aristócrata soldado de género chico. El duque regresa a España cargado de lauros y ufano por su gestión.»

Aquest sí que, aprofitant un parell dels tres mots de César, podrà dir:

—Veni, vidi... y me 'n vareig tornar a caseta.

Aquesta sí qu' es *crespal*!

El senyor Crespo ha fet retirar del palau del Govern Civil aquells célebres lletrats que deyan «El Gobierno no dispone de destinos ni de dinero.»

—¿A qué fingir?— degué dirse 'l nou Sanxo. ¿Cóm puch fer creure a la gent que 'l govern no disposa de colocacions, si, ara mateix, a mí me 'n regala una de primera?

Y respecte a lo de que no té diners... ja vindrán un' hora ó altra.

Per alguna cosa tornan a funcionar las màquinas automáticas.

De 100 vagabons recullits al carrer per la guardia municipal l'altre dia, sols 6 van resultar d'origen barceloní.

B'indém aquestas dotos eloqüentíssimas a la premsa forastera que no 's cansa de perjudicarnos dibent que a Barcelona no s'hi pot viure.

A Barcelona no s'hi podrà viure, pero l'escoria de tot arreu hi vé a fer la *viu viu*.

Com s'espavilan!

De un anunci que corre per aquí:

«En lo alto de Vallcarca se ofrece una finca a las comunidades religiosas.»

Se veu que 'ls amichs y els propietaris son pera las ocasions.

Ara que las comunitats no regatejan, ara es l' hora de fer negoci...

Y davant del negoci, avuy, tothom es de Vallcarca.

Fins en las noticias oficiosas s'hi confirma que 'ls incendiarijs, avans de calar foc, invitavan a sortir al carrer a las personas que ocupavan els convents.

Durant la célebre crema del any 35 potsers no 's va donar un sol cas d'aquestos.

Alguna cosa s'ha avensat de llavors ensá.

No pot negarse que las revolucions d'avuy gastan millors formas y son més humanitarias.

Un dels edificis més castigats pels incendis ha sigut l'antiga iglesia parroquial d'Horta, que ha quedat feta un munt de runas.

Els artistas n'haurán tingut un sentiment, ja que son ben poch els que no han prés per model la seva arquitectura.

Esperém que en las revoltes del pervindre, ademés de un sentit humanista, presideixi una mica més de gust artístich.

Si vols saber els defectes de la teva dona, dirigeixte al seu confessor.—L. A. L.

La major part de capellans son entusiastas del tocino. Se relacionará aquesta preferencia ab la célebre máxima de Cristo: *Estimevos els uns als altres*—***

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer del Olm, número 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^{ia}

HORES DE PASSIÓ

SÓN les tres de la tarda. La calma xafegosa del dia cau sobre mi. Surto de casa. Una avidesa imensa, un afany dolorós, una sed i una pruija inconsolables, me somouen. Els nírvis me vibren violentament. Allà, allà enfora, la Ciutat, la méua, trepada en la dinamia d'un moment epic. Què passa? Què passa? Les noves arriben confoses; remors extranyes parlen de terribles repressions governatives. A la vora méu, tot passant, una veu parla: «Diuem que Montjuic está bombejant el Paralel». Tota la méua anima sotraqueja, com si sentís en mi meteix l'agressió...

«El correu de Palma a Barcelona anirà avuy a València.» «El cable está tallat.» «Comprenem, amics méus, l'angunia de sentir-se de tal manera allunyat de vosaltres? Mai havia comprés fins a quin punt Barcelona i els seus ciutadans són carn méua; avuy, *isolat* absolutament en la méua *illa*, la separació es l'escapament d'un membre del meu cos. Sento el meu cos mouré's aquí, lluny de vosaltres, mentre el meu cor bat a Barcelona.—Barcelona! Quin ressò tràgic té avuy pera mi aquest nom! Mai havia vist tampoc fins a quin punt *ciutat* i *tragedia* són cosas paraleles i coexistentes. Tragedia es conflicte, antítesi, topada... Les paraules i les idees dancen macabrament entorn del meu cap...

I com un bull gegantí, les paraules no dites, les idees no exposades s'acaramullen en el meu cervell, foregen per sortir de la boca a través la mordaç... Però, amics méus, vosaltres qui teniu am mi aquella consanguinitat *ultrapersonal* o *transpersonal* que jo'm sento en les rels meteixes de l'esser, no necessitèu que os pronuncii cap mot pera sentir-lo repercutir, impronunciat, en el cor vostre, i dir-lo clarament com per la transmissió d'una misteriosa radiografia.

Allà baix, allà baix, la Ciutat dolorosa sofreix martiri. Què hi passa? Quin baf de sang i de pólvora puja dels seus carrers? Quin espetec de metralla

Teorias conservadoras

LO DE LAS ESCOLAS LAICAS

AL que 'l vértich de la repressió hagi fet perdre 'l cap als nostres conservadors governants, pera que defensin las sevas midas abusivas ab arguments tant desgavellats y absurdes com els que emplea cada dia *La Epoca* en els seus articles de fons. El vell diari madrileny, si segueix pel camí que va, perdrá aquella fama de *segundo* que, ben ó mal guanyada, se li havia concedit. Hi ha argumentacions que hauriam trobat divertidas y graciosas en las desaparegudas planas cómicas d'*El Progreso*, pero que són incomprendibles en periódichs que pretenen mantenir a bona alsada la seva serietat.

Dias passats, *La Epoca* publicava un editorial retolat *La escuela laica*. L'articulista intentava defensar la conducta de las autoritats conservadoras clausurant a tort y a dret escolas més ó menos laicas. Els nostres lectors no poden imaginarse una argumentació més pobra y més llastimosa que la de